

Årsredovisning
för
Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum

802012-0948

Räkenskapsåret

2024

Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2024.

Förvaltningsberättelse

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK. Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i hela kronor (kr). Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Information om verksamheten

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrums syfte är enligt stadgarna att "förbättra de äldres levnadsbetingelser genom att tillvarata och praktiskt omsätta erfarenheter och forskningsresultat inom områden av särskild betydelse för de äldres situation i samhället samt att själv initiera och genomföra forskning och utveckling avseende de äldres förhållanden, i egen verksamhet eller i samarbete med eller på uppdrag av andra kommuner eller organisationer".

Tillsammans med Stiftelsen Silviahemmet är Stiftelsen Äldrecentrum stiftare för nationellt kunskapscentrum för demensfrågor, Stiftelsen Svenskt Demenscentrum.

Äldrecentrums arbete leds av dess styrelse. Styrelsen lägger i verksamhetsplanen fast budget och verksamhetens inriktning för det kommande året samt följer upp verksamheten genom tertialrapporter om den ekonomiska utvecklingen. Styrelsen har under året haft fem sammanträden. Styrelsens sammanträden har förberetts av styrelsens presidium, ordförande och vice ordförande.

Stiftelsen har sitt säte i Stockholm.

Främjande av stiftelsens ändamål

Stiftelsens ändamål enligt stadgar är att *förbättra de äldres levnadsbetingelser genom att tillvarata och praktiskt omsätta erfarenheter och forskningsresultat inom områden av särskild betydelse för de äldres situation i samhället samt att själv initiera och genomföra forskning och utveckling avseende de äldres förhållanden, i egen verksamhet eller i samarbete med eller på uppdrag av andra kommuner eller organisationer.*

Stiftelsens ändamål främjas genom att Äldrecentrum som kunskapscenter bedriver forskning, genomför utredningar och ger stöd till verksamhetsutveckling. Ramarna och inriktningen för Stiftelsen Äldrecentrums uppdrag definieras av dels stiftelsens stadgar, dels av stiftelsens konstruktion. Av stadgar framgår att verksamheten ska syfta till att *förbättra de äldres levnadsbetingelser*. Det är ett vitt begrepp varför en aktuell och behovsrelaterad inriktning behöver formuleras genom en och uppdateras årligen i verksamhetsplaner.

För åren 2024-2026 har styrelsen sedan tidigare beslutat om en strategisk inriktning för stiftelsens verksamhet. Syftet med en strategisk inriktning är att ge vägledning till ämnesområden där det finns ett särskilt värde att generera ny kunskap inom. Huvudinriktningar för att ta fram ny kunskap är samverkan mellan huvudmännen, vård och omsorg utifrån behov, delaktighet och hälsofrämjande och förebyggande insatser.

En indikation på att Stiftelsen är framgångsrik i uppfyllandet av ändamålet är att Stiftelsen tilldelas forskningsmedel i nationell konkurrens. Under 2024 tilldelades Stiftelsen ett 6-årigt forskningsanslag med syfte att utveckla delaktighet inom hemtjänsten. Därtill kan nämnas att Stiftelsen sedan tidigare är huvudman för två Forte-finansierade forskningsprojekt som drivs i samverkan med stiftarna och regionala FoU-enheter. Utöver detta har Stiftelsen under 2024 tilldelats ett konferensbidrag, två

publiceringsbidrag och ett bidrag för att nyttiggöra forskning, samtliga från Forte. Ytterligare en central kunskapsbas för forskning är den longitudinella studien Swedish National Study on Aging and Care (SNAC) där Stiftelsen Äldrecentrum driver både en befolkningsstudie och en registerstudie av äldreomsorgen inom Stockholms stad.

Ett arbete med att utveckla indikatorer för att kunna följa hur Stiftelsen uppfyller sitt ändamål har inletts och kommer drivas som ett internt utvecklingsprojekt under 2025. I förarbetet till detta har omvärldsbevakning initierats och en undersökning om vad som utmärker kvalitet i praktisk forskning har publicerats. I den framkommer att FoU-verksamhet är komplex, där både klassiska forskningsvärderingar såsom vetenskaplighet och metodologiska kriterier ska uppfyllas samtidigt som resultaten ska vara tillämpbara och ge direkt nytta för vård och omsorg om den enskilde.

För att sprida kunskap arrangerar Stiftelsen seminarier, konferenser och deltar flitigt i olika externt arrangerade evenemang. Utöver detta ger Stiftelsen ut tidskriften Äldre i Centrum samt ett vetenskapligt supplement i syfte att erbjuda forskare en vetenskaplig plattform på svenska med en målgrupp som når utanför forskarsamhället.

Ytterligare information om stiftelsens verksamhet finns i separat verksamhetsberättelse.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Under året har Stiftelsen varit framgångsrik i ansökningar om forskningsmedel, vilket har bidragit till ett positivt överskott i relation till budget.

Flerårsöversikt (Tkr)	2024	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	7 000	5 969	7 544	6 482	4 498
Avkastning på eget kap. (%)	23	-8	8	-11	12
Soliditet (%)	25	20	22	20	22
Antal anställda	27	27	24	19	17

För definitioner av nyckeltal, se Redovisnings- och värderingsprinciper.

Förändringar i eget kapital

	Stiftelse- kapital	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	2 400 000	11 548 131	-974 760	12 973 371
Disposition av föregående års resultat:		-974 760	974 760	0
Årets resultat			3 513 751	3 513 751
Belopp vid årets utgång	2 400 000	10 573 371	3 513 751	16 487 122

Stiftelsens resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning med noter.

Resultaträkning

	Not	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Stiftelsens intäkter			
Nettoomsättning		7 000 056	5 968 651
Bidrag		28 531 758	26 183 224
Övriga intäkter		144 660	183 437
		35 676 474	32 335 312
Stiftelsens kostnader			
Övriga externa kostnader	2	-11 182 237	-12 022 742
Personalkostnader	3	-21 978 276	-23 594 922
Avskrivningar och nedskrivningar		-37 209	-31 421
Övriga rörelsekostnader		-10 175	-11 572
		-33 207 897	-35 660 657
Förvaltningsresultat		2 468 577	-3 325 345
Resultat från finansiella poster			
Resultat från kortfristiga placeringar	4	888 840	2 019 161
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		393 227	332 198
Räntekostnader och liknande resultatposter		-9 748	-774
		1 272 319	2 350 585
Resultat efter finansiella poster		3 740 896	-974 760
Resultat före skatt		3 740 896	-974 760
Skatt		-227 145	0
Årets resultat		3 513 751	-974 760

Balansräkning	Not	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier	5	75 160	112 369
		75 160	112 369
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga fordringar	6	5 980 099	5 980 099
		5 980 099	5 980 099
Summa anläggningstillgångar		6 055 259	6 092 468
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		1 615 534	1 371 979
Aktuella skattefordringar		965 025	1 275 401
Övriga fordringar		115 562	98 527
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		2 000 282	1 194 222
		4 696 403	3 940 129
<i>Kortfristiga placeringar</i>	7	35 939 795	35 222 471
<i>Kassa och bank</i>		19 780 760	19 788 540
Summa omsättningstillgångar		60 416 958	58 951 140
SUMMA TILLGÅNGAR		66 472 217	65 043 608

Balansräkning	Not	2024-12-31	2023-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Stiftelsekapital		2 400 000	2 400 000
		2 400 000	2 400 000
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserat kapital		10 573 371	11 548 131
Årets resultat		3 513 751	-974 760
		14 087 122	10 573 371
Summa eget kapital		16 487 122	12 973 371
Avsättningar	8		
Avsatt för pensioner		38 683 806	40 308 125
Summa avsättningar		38 683 806	40 308 125
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		495 562	668 455
Övriga skulder		6 436 692	6 282 956
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	9	4 369 035	4 810 701
Summa kortfristiga skulder		11 301 289	11 762 112
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		66 472 217	65 043 608

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Intäktsredovisning

Intäkter har tagits upp till verkligt värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas och redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillgodogöras bolaget och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Projektens intäkter bokförs löpande via resultaträkningen och intäktsförs hänförligen till respektive period. Vid avslut av projekt bokförs resultatet och utfallet.

Bidrag redovisas till verkligt värde när det är rimligt och säkert att bidraget kommer att erhållas och stiftelsen kommer uppfylla de villkor som är förknippade med bidraget.

Anläggningstillgångar

Immateriella och materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar.

Avskrivning sker linjärt över den förväntade nyttjandeperioden med hänsyn till väsentligt restvärde. Följande avskrivningsprocent tillämpas:

Materiella anläggningstillgångar

Inventarier, verktyg och installationer	20%
Datorer	33%

Finansiella instrument

Kortfristiga placeringar

Värdepapper som är anskaffade med avsikt att innehas kortsiktigt redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde och i efterföljande värderingar i enlighet med lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde.

Nedskrivningsprövning av finansiella anläggningstillgångar

Vid varje balansdag bedöms om det finns indikationer på nedskrivningsbehov av någon av de finansiella anläggningstillgångarna. Nedskrivning sker om värdenedgången bedöms vara bestående och provas individuellt.

Avsättningar

Som avsättning har redovisats förpliktelser gentemot tredje man som är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen antingen är säkra eller sannolika till sin förekomst men oviss till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias.

Nyckeltalsdefinitioner

Nettoomsättning

Rörelsens huvudintäkter, fakturerade kostnader, sidointäkter samt intäktskorrigeringar.

Avkastning på eget kap. (%)

Resultat efter finansiella poster i procent av justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt).

Soliditet (%)

Justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt) i procent av balansomsättning.

Antal anställda

Medelantal anställda under räkenskapsåret.

Not 2 Övriga externa kostnader

	2024	2023
Kostnader projekt	4 371 106	3 601 000
Lokalkostnader	2 032 888	1 886 992
Äldre i Centrum	803 242	1 009 930
Övriga kostnader	3 975 001	5 524 820
	11 182 237	12 022 742

Not 3 Anställda och personalkostnader

	2024	2023
Medelantalet anställda		
Kvinnor	24	23
Män	3	4
	27	27
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör	1 231 087	1 191 010
Övriga anställda	14 116 771	14 346 594
	15 347 858	15 537 604
Sociala kostnader		
Pensionskostnader för styrelse och verkställande direktör	329 367	194 903
Pensionskostnader för övriga anställda	948 930	2 321 294
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	4 876 499	5 128 702
	6 154 796	7 644 899
Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	21 502 654	23 182 503
Könsfördelning bland ledande befattningshavare		
Andel kvinnor i styrelsen	44 %	38 %
Andel män i styrelsen	56 %	62 %

Not 4 Resultat från kortfristiga placeringar

	2024	2023
Erhållna utdelningar	0	193 101
Resultat vid avyttringar	888 840	1 220 642
Nedskrivningar	0	0
Återföring av nedskrivningar	0	605 418
	888 840	2 019 161

Not 5 Inventarier, verktyg och installationer

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	619 876	504 245
Inköp	0	115 631
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	619 876	619 876
 Netto anskaffningsvärde	619 876	619 876
 Ingående avskrivningar	-507 508	-476 086
Årets avskrivningar	-37 208	-31 422
Utgående ackumulerade avskrivningar	-544 716	-507 508
 Utgående redovisat värde	75 160	112 368

Not 6 Andra långfristiga fordringar

Innehav (tkr)	Ansk. värde	Ansk. v. (föreg. år)	Bokfört värde	Bokf. v. (föreg. år)	Markn. v. bokslutsdag	Markn. v. (föreg. år)
Långfristiga värdepappersinnehav						
SPP Generationsfond 40-tal	5 980 099	(5 980 099)	5 980 099	(5 980 099)	10 814 325	(10 096 018)
Summa innehav	5 980 099	(5 980 099)	5 980 099	(5 980 099)	10 814 325	(10 096 018)

Ideella placeringar

Not 7 Kortfristiga placeringar

Namn	Anskaffn. värde	Bokfört värde	Marknads- värde
Swedbank Robur Fonder AB	35 939 795	35 939 795	40 308 583
	35 939 795	35 939 795	40 308 583

Not 8 Avsättningar för pensioner

Den historiska skulden för personal som var anställd hos Äldrecentrum vid årsskiftet 1997-12-31 uppgår till 3 997 tkr. Utöver den historiska pensionsskulden tillkommer, för löner överstigande 7,5 basbelopp, enl. pensionsavtal (KAP/KL) skuld om 26 540 tkr. Pensionsskulden uppgår till 30 537 tkr varav 1 681 tkr kommer utbetalas under 2025.

Till detta kommer även en skuld avseende den individuella del som placeras i den fond den anställda själv valt. Pensionsavgiften beräknas med ledning av årslönen 2024 och skulden uppgår per sista december i år till 597 tkr.

Den totala pensionsskulden per sista december 2024 är 31 133 tkr. Utöver detta tillkommer avsatt löneskatt på 24,26%

	2024-12-31	2023-12-31
Pensionsskuld inkl. löneskatt	38 683 806	40 308 125
	38 683 806	40 308 125

Not 9 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2024-12-31	2023-12-31
Upplupna löner	28 892	80 512
Upplupna semesterlöner	939 149	845 944
Beräknade lagst. sociala avgifter	298 031	275 395
Förutbetalda intäkter	2 678 713	3 105 100
Övr upplupna kostnader	424 250	503 750
	4 369 035	4 810 701

Stockholm den dag som framgår av respektive befattningshavares elektroniska underskrift

Robert Mjörnberg
Ordförande

Inger Edvardsson

Magnus Eriksson

Anders Linder

Thérèse Hellichius

Stefan Svanström

Samuel Klippfalk

Nike Örbrink

Åsa Hedberg Rundgren
Direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Richard Moëll Vahul
Auktoriserad revisor

Lola Bodin
Förtroendevald revisor

Handläggare: Åsa Hedberg Rundgren

Tjänsteutlåtande 1/2025

Tfn 08-690 58 09

Styrelsen 2025-02-20 §5

ÅRSREDOVISNING OCH VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR 2024

Förslag till beslut:

Stiftelsen Äldrecentrums styrelse föreslås besluta

att godkänna årsredovisning och verksamhetsberättelse för 2024

att överlämna årsredovisningen till revisorerna för granskning samt

att efter revisorernas granskning överlämna årsredovisning och verksamhetsberättelse till stiftarna

Åsa Hedberg Rundgren

Stiftelsedirektör

Stiftelsens ändamål

Stiftelsens ändamål enligt stadgar är att förbättra de äldres levnadsbetingelser genom att tillvarata och praktiskt omsätta erfarenheter och forskningsresultat inom områden av särskild betydelse för de äldres situation i samhället samt att själv initiera och genomföra forskning och utveckling avseende de äldres förhållanden, i egen verksamhet eller i samarbete med eller på uppdrag av andra kommuner eller organisationer.

Stiftelsen Äldrecentrum är ett kunskapscenter som bedriver forskning, genomför utredningar och ger stöd till verksamhetsutveckling. Ramarna och inriktningen för Stiftelsen Äldrecentrums uppdrag definieras dels av stiftelsens stadgar, dels av stiftelsens konstruktion.

Av stadgar framgår att verksamheten ska syfta till att *förbättra de äldres levnadsbetingelser*. Det är ett vitt begrepp varför en aktuell och behovsrelaterad inriktning behöver formuleras genom en och uppdateras årligen i verksamhetsplaner.

Äldrecentrum har under de senaste åren:

- stärkt sin inriktning mot forskning,
- utvecklat möjligheten att ge stöd till verksamhetsutveckling som bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet,
- stärkt och breddat samverkan med relevanta aktörer för att bidra till långsiktig kunskapsutveckling inom områden av särskild betydelse för äldres situation i samhället.

För åren 2024–2026 har styrelsen även beslutat om en strategisk inriktning för stiftelsens verksamhet:

Samverkan mellan huvudmännen

Ett flertal av de välfärdsfrågor som särskilt berör äldre rör sig i gränslandet mellan kommunens och Region Stockholms ansvarsområden, varför samverkan blir en naturlig inriktning för Stiftelsen Äldrecentrums verksamhet, inte minst när det rör hemmaboende personer med insatser från båda huvudmännen.

Den övergripande målsättningen med Stiftelsens strategiska inriktning för samverkan mellan huvudmännen är ökad kunskap om organisering av samverkan för personcentrerad vård och omsorg.

Hälsofrämjande och förebyggande insatser

För att klara den demografiska utmaningen med en åldrande befolkning är stöd till ett självständigt, aktivt och hälsosamt åldrande ett uppdrag för både Region och Stockholms stad. Att ge goda möjligheter att vidhålla en god hälsa och tillgänglighet till samhället, känna välbefinnande samt möjlighet att bidra till samhället, är perspektiv som stämmer väl överens med Stiftelsens ändamål att förbättra äldres levnadsbetingelser.

Den övergripande målsättningen med Stiftelsens strategiska inriktning för hälsofrämjande- och förebyggande insatser är ökad kunskap om förebyggande/hälsofrämjande arbetssätt för verksamheter inom region och kommun.

Vård och omsorg utifrån behov

Att utveckla vården och omsorgen med nya metoder och välfärdstjänster med den äldre i fokus är centralt för båda huvudmännen. Att bidra till att invånarna kan mötas av en jämlik vård och omsorg som utgår från den enskildes behov är ett område där Stiftelsen kan stötta huvudmännen med ny kunskap och att utveckla nya arbetssätt.

Den övergripande målsättningen med Stiftelsens strategiska inriktning för vård och omsorg utifrån behov är jämlik vård och omsorg som utgår från bästa tillgängliga kunskap.

Delaktighet

Delaktighet, brukarmedverkan, samskapande och personcentrerad vård och omsorg är återkommande perspektiv i positionspapper och måldokument för välfärdens omställning att möta framtidens utmaningar.

Den övergripande målsättningen med Stiftelsens strategiska inriktning för delaktighet är förbättrade levnadsbetingelser genom ökad delaktighet i utvecklingen av vård- och omsorg.

Utöver dessa inriktningar arbetar stiftelsen övergripande med systematiskt förändringsarbete och verksamhetsutveckling.

Året som gått

Ledning

Stiftelsen Äldrecentrums arbete leds av dess styrelse. Styrelsen lägger i verksamhetsplanen fast budget och verksamhetens inriktning för det kommande året, samt följer upp verksamheten genom tertialrapporter om den ekonomiska utvecklingen.

Styrelsen har under året haft fem sammanträden.

Verkställande direktör Åsa Hedberg Rundgren har uppdraget att ansvara för verksamheten och den löpande förvaltning av stiftelsen.

Styrelse för 2024

Ordinarie Stockholm stad

Robert Mjörnberg (V), *Ordförande*,
Nike Örbrink (KD)
Inger Edvardsson (S)

Ersättare Stockholm stad

Vivianne Gunnarsson (MP)
Lea Leskinen (M)
Inger Gretzer Qvick (V)

Ordinarie Region Stockholm

Stefan Svanström (KD), *Vice ordförande*
Magnus Eriksson (C)
Thérèse Hellichius (M)

Ersättare Region Stockholm

Kerstin Lidman (L)
Marit Normasdotter (V)
Aram El Khoury (KD)

Anders Linder (S)

Ingrid Markström (S)

Ordinarie Storsthlm

Ersättare Storsthlm

Samuel Klippfalk (KD)

Felix Finnveden (S)

Revisorer

Ordinarie

Lola Bodin (V), *förtroendevald*

Suppleant

Eva Aronsson (KD), *förtroendevald*

Auktoriserad revisor

Richard Moëll Vahul,
Öhrlings PriceWaterhouseCoopers AB

Stiftelsen Äldrecentrum har under året även samverkat med Stockholms stad genom äldreförvaltningen och Region Stockholm genom hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF), samt även med Storsthlm, som också representeras i styrelsen, samarbeten som fördjupats och vidareutvecklats under året.

Ett seniorråd har bildats, med representation från Regionens och Stockholms stads pensionärsråd. Seniorrådet är ett rådgivande organ som med öppenhet och kunskap ska bidra med synpunkter som för stiftelsen Äldrecentrums utveckling framåt. Rådet är inget beslutande organ, men betydelsefullt för Stiftelsen Äldrecentrums verksamhet genom att:

- Informera från sitt KPR/RPR: utmaningar, kommande aktiviteter och projekt relevanta för Stiftelsen Äldrecentrums verksamhet.
- Ge förslag på uppdrag till Stiftelsen Äldrecentrum.
- Ge Stiftelsen Äldrecentrum återkoppling på frågeställningar, underlag samt projekt- och aktivitetsförslag genom kritisk granskning och konstruktiva idéer.
- Diskutera konkreta frågor och i förekommande fall bistå med vägledning och kontakter till representerade brukarorganisationer under utformningen av projekt.
- Informera om Stiftelsen Äldrecentrums aktiviteter i pensionärsråd och den egna organisationen.
- Hjälpa till att sprida inbjudningar, resultat och publikationer från Stiftelsen Äldrecentrum verksamhet.

Seniorrådet hann under 2024 ha ett möte.

Administration

Regionarkivet, Kulturnämnden i Region Stockholm, genomförde 2023 inspektion av arkivhanteringen vid Stiftelsen. Förelägganden från denna har under 2024 åtgärdats och ärendet är avslutat.

Controllertjänsten som redovisningsbyrå tillhandahållit under 2024 har sagts upp och styrelsen har beslutat om en interimslösning för controllerfunktionen tills en ny upphandling genomförts.

Personal 2024

Beräknat på hela året 2024 har Äldrecentrum totalt haft i medelantal 27 anställda, samma antal som för 2023 varav tre är män.

Den totala sjukfrånvaron var i år 4,8 procent, vilket är lägre jämfört med föregående år då sjukfrånvaron var 6,62 procent. Under 2024 har en medarbetare varit långtidssjukskriven på deltid jämfört med 2023 då två medarbetare var långtidssjukskrivna.

I det systematiska arbetsmiljöarbetet har Stiftelsens medarbetare under året genomgått utbildning i psykisk hälsa och självmedkänsla.

Ekonomi

Det årliga basanslaget från Stiftarna Region Stockholm och Stockholm Stad säkerställer en fortsatt stabil ekonomi.

Stiftelsen har haft intäkter från forskningsanslag och projektmedel på 8,8 Mkr under 2024. Av dessa startade fem projekt under året och fanns inte med i budget för 2024. Dessa projekt har genererat 3 Mkr i projektintäkter under 2024.

Tidskriften Äldre i Centrum har tillsammans med Äldre i Centrums Vetenskapliga supplement haft publiceringsstöd från Forte. Under 2024 har fortsatt stöd beviljats för ytterligare tre år, t o m 2028, totalt 800 Tkr/år

Kommunikation

Kommunikationsavdelningen har under 2024 fortsatt sitt arbete med att sprida ordet om Stiftelsen Äldrecentrums verksamhet och kunskapsproduktion. Våra populära frukostseminarier, där Stiftelsens utredare och forskare berättar om sitt arbete, fortsätter att locka publik både fysiskt och digitalt. Den största förändringen är att Äldre i Centrum under året har tillsatt en ny chefredaktör.

Media

I samband med större publika händelser skriver Stiftelsen Äldrecentrum nyheter och pressmeddelanden, samt försöker nå ut till media via direkta kontakter. Under 2024 blev Stiftelsen Äldrecentrum omnämnda i Mitt i, Dagens PS, Forte magasin, News 55 och Bättre stadsdel. Stiftelsen har också arbetat utåtriktat för att få fler att svara på SNAC-K:s inbjudan till nya 60-åringar att bli deltagare i befolkningsstudien.

Webbplats

Webbplatsen, www.aldrecentrum.se, är viktig för att marknadsföra och presentera Stiftelsen Äldrecentrums arbete. På webbplatsen visas den verksamhet som pågår på Stiftelsen Äldrecentrum upp, där erbjuds möjlighet till kontakt och samarbeten, anmälningar till olika evenemang som Stiftelsen Äldrecentrum anordnar sker där, besökare inbjuds att följa oss även i andra kanaler.

Mellan 1 januari 2024 och 31 december 2024 besöktes hemsidan 19 000 gånger, en nedgång jämfört med 32 000 under 2023. Antalet unika besökare under 2024 var 12 000 jämfört med 20 000 år 2023. De mest besökta undersidorna är sidan med

våra publikationer, sidan där Stiftelsen Äldrecentrums medarbetare presenteras, och sidan för filmen Att hitta in i samtalet (om palliativa samtal i vården).

Nyhetsbrev

Stiftelsen Äldrecentrum ger även ut digitala nyhetsbrev. Under 2024 skickades 21 nyhetsbrev ut. Vid årsskiftet hade nyhetsbrevet 2 658 prenumeranter (att jämföra med 2 510 för 2023) och ett genomsnitt på 34 procents öppningsgrad. Med nyhetsbrev sprids bland annat information om Stiftelsen Äldrecentrums verksamhet och aktuella utbildningar, seminarier och publikationer.

Sociala medier

Stiftelsen Äldrecentrum har fortsatt sitt fokus på att nå ut i sociala medier, där utredarna är delaktiga i att hitta uppslag för att synliggöra verksamhetens vardag, det som annars inte syns i vår rapportering. Syftet är även att visa Stiftelsen Äldrecentrums spännande samarbeten med andra organisationer. Framför allt arbetar Stiftelsen med LinkedIn och Facebook, men även Instagram, med extra ansträngning kring LinkedIn där Stiftelsen Äldrecentrum når yrkesaktiva i gränslandet mellan praktik, FoU och akademi.

I slutet av 2023 hade Stiftelsen Äldrecentrum 634 följare (jämfört med 599 år 2023 och 570 år 2022) på Facebook. På LinkedIn har Stiftelsen Äldrecentrum gått från 1 112 följare vid årets början till 1 413 följare vid årets slut. På Instagram har antalet följare ökat från 400 till 451 vid årets slut. Stiftelsen Äldrecentrum finns även på Youtube, nu med 625 prenumeranter, en ökning med 76. Det totala antalet visningar (från starten 2011) till och med år 2024 är cirka 146 000. Under året har Stiftelsen Äldrecentrum haft 13 300 visningar av både äldre och nyproducerat material, att jämföra med 13 100 år 2023 och 17 400 under 2022.

Frukostseminarier

Efter att Stiftelsen hösten 2022 återintroducerade en frukostseminarieserie har seminarierna blivit ett av Stiftelsens mest uppskattade arrangemang, seminarierna når dessutom når ut till yrkesverksamma och beslutsfattare i hela Sverige. Seminarierna arrangeras oftast den sista fredagen i varje månad. Nio frukostseminarier producerades under 2024 om våra projekt och utredningar. Totalt 885 personer deltog digitalt och 64 anmälde sig att delta fysiskt i våra lokaler.

Frukostseminarier 2024:

- Dokumentärfilm som verktyg för lärande i äldreomsorg
- Verksamhetslogik som redskap för organisationsutveckling
- Verktyg för följsamhet och anpassning vid nya arbetssätt
- Vilka omsorgsbehov och insatser har personer som beviljas äldreomsorg?
- Att upptäcka symtom och besvär relaterade till undernäring hos äldre
- Arbete med BPSD-registreringar inom säbo och hemtjänst
- Kartläggning av aktiviteter för äldre med funktionsnedsättning
- Livsstil för bättre hjärnhälsa: En FINGER-baserad modell för kommunal verksamhet
- Forskning för att förbättra hemtjänst

Mässor och konferenser

2024 fortsatte Stiftelsen Äldrecentrum att synas på mässor och konferenser. Under årets gång ställde Stiftelsen Äldrecentrum ut på Seniordagen i Kungsträdgården och Äldreomsorgsdagarna på Stockholmsmässan. På mässor och konferenser informerar vi om vår verksamhet och delar ut rapporter och annat informationsmaterial.

Stockholms demensdag

Årets Stockholms Demensdag var den femte i ordningen arrangerad av Svenskt Demenscentrum och Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum. Syftet med dagen är att lyfta fram aktuella ämnen inom modern demensvård.

På programmet denna gång stod följande ämnen: munhälsans betydelse vid kognitiv sjukdom, förebyggande insatser för patienter med förhöjd risk att utveckla en demenssjukdom, möjligheter och utmaningar som nya läkemedel mot alzheimer för med sig, samt handläggning av ärenden för självbestämmande och välfärd när en person är passiv eller avvisande till omsorg

Evenemanget var fullbokat och ca 400 personer deltog. Utvärderingen visade att besökarna över lag var mycket nöjda med föreläsningarna.

Tidskriften Äldre i Centrum

Äldre i Centrum ges ut sedan 1987 och är en populärvetenskaplig tidskrift om forskning och utveckling inom äldre- och åldrandeområdet. Till tidskriften hör webbplatsen www.aldreicentrum.se, samt Äldre i Centrum-podden, ett nyhetsbrev, samt LinkedIn- och Facebook-konton. Redaktionen består av en chefredaktör och två redaktörer på deltid.

Under året har tidningen varit utan ordinarie chefredaktör i fyra månader vilket föranlett att en tf chefredaktör ansvarat för nr 3/2024. Ny chefredaktör påbörjade sin tjänstgöring i oktober 2024 och redaktionen är nu fulltalig.

Redaktionen har medverkat vid Seniordagen i Kungsträdgården, Stockholms Demensdag och Äldreomsorgsdagarna. Tidningen har även delats ut under Vitalis och Svenska demensdagarna. Under året har några mindre, digitala kampanjer genomförts för att skapa kännedom om Äldre i Centrum.

Fyra pappersutgåvor gavs ut 2024, med följande teman, utgivningsmånader, omfång och upplagor:

#1 Sömn, mars, 88 sidor, 3 800 ex

#2 En värld i förändring, juni, 76 sidor, 2 800 ex

#3 Det digitala samhället, september, 88 sidor, 3 500 ex

#4 Cancer, december, 84 sidor, 2 800 ex

Varje tidnings tema innehöll fem till sex artiklar inom det aktuella ämnet, de flesta skrivna av forskare själva, i annat fall i intervjuform.

Det första numret följdes upp av ett webinarium.

Tidskriften innehöll som vanligt även nyheter om och med anknytning till forskning och utveckling inom äldreområdet, reportage om forskningsprojekt eller om hur forskning används i praktiken, porträttintervjuer med både seniora forskare och doktorander, fördjupande forskningsartiklar/essäer, referat av aktuella avhandlingar, bokrecensioner och lästips, krönikor, kommentarer och debatt.

Omkring 1 900 adressater får Äldre i Centrum med post. Utöver det distribueras den också på mässor, konferenser, utbildningar och i andra sammanhang. Bland läsarna finns beslutsfattare och anställda inom vård och omsorg, forskare, studenter och en intresserad allmänhet. Sveriges gerontologiska sällskap och Riksföreningen för sjuksköterskor inom äldre- och demensvård prenumererar på Äldre i Centrum för sina medlemmars räkning.

Webb, podd och sociala medier

På www.aldreicentrum.se publiceras de enskilda artiklarna ur tidskriften samt en digital version, en så kallad e-tidning, av varje nytt nummer. På webbplatsen finns också en nyhetsbevakning, liksom Äldre i Centrum-podden och information om tidskriften och redaktionen. Under 2024 uppgick antalet sidvisningar till 74 110, en svag nedgång från 2023 (77 229). Unika användare av sidan uppgick till 41 000 (2023) jämfört med 47 000 (2023).

Äldre i Centrum-podden publicerade ett nytt avsnitt under 2024 om att vara anhörig vid livets slut. Podcasten går att lyssna på via Soundcloud, Spotify och Itunes och flera andra strömningstjänster för podcasts. Under 2024 hade podden 2 654 lyssningar via Soundcloud, en nedgång jämfört med 2023 (3 117). Sedan start har podden totalt 9 312 lyssningar via Soundcloud. På Spotify har podden haft 846 lyssningar under 2024 (totalt 1 877 lyssningar sedan starten).

Äldre i Centrums nyhetsbrev kommer ut en gång i veckan förutom under semesterperioder. Under året skickades 40 nyhetsbrev till 1 630 prenumeranter (vid årets slut, 1 293 vid årets början).

Nyheter och en del uppdateringar om redaktionens arbete, spreds också via sociala medier-konton på LinkedIn och Facebook. Antalet följare på LinkedIn fortsatte att öka snabbt under året från 3 330 (2023) till 4 489 vid årets slut (2024). Facebook hade vid årets slut 933 följare, jämfört med 871 (2023).

Äldre i Centrum Vetenskapligt supplement

Under året publicerade vi det fjärde numret av vår vetenskapliga tidskrift Äldre i Centrum Vetenskapligt supplement. Tidskriftens artiklar fick 3 700 besök på den egna webbplatsen aicvs.se och laddades ner 2 400 gånger. Detta kan jämföras med 3 300 besök och 1 400 nedladdningar år 2022.

ÄiCVS LinkedIn-konto hade vid årsskiftet 132 följare. Tidskriftens nyhetsbrev hade samtidigt 200 prenumeranter.

Genom ett utskick riktat till Sveriges äldre- och åldrandeforskare har vi bjudit in till nästa nummer. Det sedan tidigare växande intresse för att publicera håller i sig och ökar än mer, i form av förfrågningar och inskickade manuskript.

Under året inledde det vetenskapliga supplementet även ett samarbete med Socialstyrelsen, där vi blir en del av deras arbete med att sprida resultaten från ett projekt om differentiering av arbetsuppgifter i äldreomsorgen. Där kommer fyra FoU-verksamheter att genomföra studier, som vi sedan planerar ska publiceras i ett temanummer av ÄiCVS, efter sedvanlig peer review.

FoU-verksamhet

Under 2024 har Stiftelsen Äldrecentrum stärkt sitt arbete både vad gäller forskning och sina möjligheter att ge stöd till verksamhetsutveckling.

Stiftelsen har med stöd ett sexårigt forskningsbidrag från Forte kunnat starta upp ett nytt forskningsprojekt om delaktighet i hemtjänst. Detta projekt utgår från ett uppdrag som inkommit från Stockholms stads äldreförvaltning där önskemålet var att undersöka möjligheter att involvera äldre själva i hemtjänstens utformning. Med stöd av forskningsmedel har två utredare anställts för att jobba i projektet. Samtliga utredare vid stiftelsen är i olika grad delaktiga i forskningen, som även kommer driva verksamhetsutveckling i de lokala verksamheter där forskningen kommer att genomföras.

Till detta projekt har Stiftelsen även fått ett bidrag i syfte att "nyttiggöra forskning". Det kommer ske genom att en dokumentärfilmare följer hur Stiftelsen involverar äldre, anhöriga och personal att vara delaktiga i själva forskningen.

Året har också inneburit att Stiftelsen efter gedigen förberedelse har startat upp ett verksamhetsstödande erbjudande gällande implementeringsstöd och stöd till uppföljning och analys. Detta stöd ges i workshopformat och handledning till deltagande verksamheter.

Det projektstöd som har expanderat mest under året rör hälsofrämjande arbets sätt, *Livsstil för hjärnhälsa*. Projektet började som en pilotverksamhet i nuvarande stadsdelen Järva, men har spridit sig till flera stadsdelar och även andra kommuner. Verksamhetsstödet ges i form av stöd till planering, utbildning, handledning och ett verktyg för att mäta livsstilsförändringar samt analysstöd. Med anledning av detta har under 2024 även ett samarbete inletts med Finger Brain Health Institute och Karolinska Institutet.

Ett arbete med att utveckla indikatorer har inletts och kommer drivas som ett internt utvecklingsprojekt under 2025. I förarbetet till detta har omvärldsbevakning initierats och en undersökning om vad som utmärker kvalitet i praktisknära forskning har publicerats. I den framkommer att FoU-verksamhet är komplex, där både klassiska forskningsvärderingar såsom vetenskaplighet och metodologiska kriterier ska uppfyllas samtidigt som resultaten ska vara tillämpbara och ge direkt nytta för vård och omsorg om den enskilde.

Projekt och aktiviteter

Under 2024 har Stiftelsen Äldrecentrum genomfört projekt och aktiviteter i syfte att bidra med kunskapsstöd till i första hand stiftarna, men också med kunskap till välfärden och till vetenskapssamhället.

Nedan ges korta beskrivningar av projekt och aktiviteter. De är kategoriserade efter de fyra inriktningar som Stiftelsen Äldrecentrum i huvudsak arbetat mot under 2024 samt systematiskt förändringsarbete och verksamhetsutveckling. Några projekt berör mer än en inriktning men redovisas i sammanställningen under en rubrik.

Äldrecentrums inriktning under 2024 har varit:

1. Samverkan
2. Hälsofrämjande och förebyggande insatser
3. Delaktighet
4. Vård och omsorg efter behov
5. Systematiskt förändringsarbete och verksamhetsutveckling

1. Samverkan

Samarbete kring stöd för förebyggande egenvård i hemmiljö för sköra äldre personer - STEG

Syftet med forsknings- och utvecklingsprojektet STEG är att undersöka hur egenvårdsintyget kan användas för att stärka samarbetet mellan primärvård och äldreomsorg i deras arbete för att förebygga ohälsa och försämrad funktionsförmåga hos äldre personer med hemtjänst. Projektet består av fyra delar: 1) en kartläggning med fokus på hur egenvårdsintyget används i Stockholm idag, 2) en undersökning av de inblandade professionernas erfarenheter av arbetet med egenvårdsintyg, 3) en undersökning om äldre personers uppfattning om vad de behöver för att vilja ta emot stöd till egenvård och 4) ett utvecklingsarbete för att i samverkan mellan berörda professioner ta fram, testa och utvärdera lokala arbetsmodeller för samverkan kring att stödja äldres egenvård. I utvecklingsarbetet används samskapande forskningsmetodik.

Under 2024 har ett stort fokus legat på arbetet i projektets del 4. I denna del har två separata grupper, bestående av samverkande aktörer från biståndsenhet, primärvårdsrehabilitering och hemtjänst, arbetat med att ta fram varsin lokal arbetsmodell för samverkan kring egenvård, tillsammans med och under ledning av forskare i projektet. Efter att modellerna utvecklats har de testats i praktiken. Genom en serie samskapande workshops har del 4, utöver de två arbetsmodellerna, även resulterat i två verksamhetslogiker samt stödmaterial för personal och informationsmaterial riktat till patienter/klienter. Det insamlade materialet samt data från samskapandeprocessen har analyserats och utgör grund för en vetenskaplig artikel som ska författas.

Under året har ett flertal presentationer av projektets resultat gjorts, både på förfrågan från berörda verksamheter, på konferens och seminarier, samt för Socialstyrelsens arbetsgrupp som tar fram ett nytt kunskapsstöd om egenvård. I projektets del 1 har en vetenskaplig artikel accepterats för publicering i tidskriften Äldre i Centrum Vetenskapligt supplement, och en vetenskaplig artikel som avser projektets del 2 har accepterats och publicerats i Scandinavian Journal of Primary Health Care. I projektets del 3 har analyser färdigställts och en vetenskaplig artikel påbörjats.

SAMSAS -Samskapad samverkan för att förebygga försämrad hälsa hos äldre

Syftet med detta deltagande aktionsforskningsprojekt är att studera, samskapa och utvärdera nya samverkansmodeller för förebyggande insatser i partnerskap med äldre, närstående, personal, chefer och beslutsfattare inom civilsamhälle, kommun och region. Deltagare från kommun, region och civilsamhälle i Skogås, Södermalm och Upplands-Bro har följts och analys och skrivande av fyra av fem planerade vetenskapliga artiklar pågår.

Under projektets sista år har fokus varit på att redovisa och sprida projektets resultat. Det har vi gjort genom att skriva sex vetenskapliga artiklar (varav en är publicerad, två inskickade till vetenskaplig tidskrift och tre under arbete), en rapport och genomföra sju presentationer vid av forskarna arrangerade digitala seminarier (6) och medverkan i en konferens. Projektet har bidragit till förändring och framgångsrik samverkan i tre stadsdelar/kommuner.

Att arbeta med BPSD-registret i hemtjänsten - ett pilotprojekt inom Kungsholmens stadsdelsförvaltning

Beteendemässiga och psykiska symtom vid demens (BPSD) drabbar cirka 90 procent av alla som lever med demenssjukdom. Det nationella kvalitetsregistret BPSD-registret erbjuder både struktur och evidensbaserat stöd för att kunna ge god vård och omsorg till personer med BPSD. Att arbeta enligt BPSD-registrets metod är vanligt inom äldreomsorgen, men att implementera metoden inom hemtjänsten i Stockholm har särskilda organisatoriska utmaningar. Hemtjänst och hemsjukvård befinner sig i olika organisationer med olika huvudmän och att antalet utförare av vård och omsorg är stort.

Under hösten 2023 genomfördes ett pilotprojekt inom Kungsholmens stadsdelsförvaltning med syftet att implementera det arbetssätt som följer med BPSD-registret hos personer med hemtjänst. I projektet samverkade en hemtjänstenhet med en vårdcentral där sjuksköterska inom hemsjukvården deltog i projektets möten. Utredare från Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum följde projektet för att tillvarata de lärdomar som gjordes, och ta fram en rapport som kan användas för att guida kommande utvecklingsarbeten. Rapporten publicerades och presenterades vid ett frukostseminarium i augusti 2024.

Resultatet visade ett behov av samverkan kring enskilda äldre som har vård och omsorg från hemtjänst och hemsjukvård. Framgångsfaktorer för projektet var att det fanns en tydlig struktur, mål och arbetssätt, ansvarig projektledare, avsatt tid och ersättning för samverkan. Att skala upp och införa arbetssättet brett förutsätter att resurser avsätts för samordning och samverkan mellan ett större antal

hemtjänstutförare och vårdcentraler och de organisatoriska utmaningar som det medför.

Stöd till vidareutveckling av samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård (LUS)

För att formulera ett gemensamt uppdrag har Stiftelsen under 2024 lett en process där representanter från Stockholms stad och Region Stockholm tillsammans kartlagt vilka gemensamma problemområden som föreligger avseende samverkan kring utskrivningsprocessen, samt prioriterat vilket av dessa Stiftelsens stöd ska riktas mot. Det högst prioriterade problemområdet benämns "Problem relaterade till samverkanskultur" och innefattar i korthet följande beskrivna utmaningar:

- Aktörerna anser att de andra parterna inte har tillräckliga kunskaper och förståelse för processen
- Aktörerna ser inte vikten av att samverka för att nå gemensamt mål
- Region och kommun har olika mål med samverkan
- Region och kommun har bristande förståelse för varandras roller
- Följsamheten till utskrivningsprocessens steg är låg

Utvecklingsarbete som rör dessa utmaningar behöver vara väl förankrat på strategisk nivå i organisationen och ledas av chefer i de samverkande verksamheterna. Ett stödpaket från Stiftelsen Äldrecentrum har därför planerats, som riktas till chefer/arbetsledande funktioner i de berörda verksamheterna.

Aktiviteterna som innefattas i stödpaketet kommer ges i tre delar, med följande teman: Samverkanskultur, vad är det och vad är våra lokala behov?; Implementering, med fokus på förbättrad samverkanskultur; Systematisk uppföljning och analys, med fokus på samverkanskultur. Gemensamt för alla delar är att de består av 1) en fristående kunskapshöjande aktivitet där alla som önskar kan delta (även utan sin samverkanspart), och 2) ett stöd för aktörer i lokal samverkan där man jobbar gemensamt med en aktuell fråga under ett antal workshoppar eller möten. Stödet kommer ges under tidsperioden 2025–2026 och under 2024 har planering, förberedelser och kommunikation avseende stödet gjorts i samverkan mellan Stiftelsen Äldrecentrum, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen Region Stockholm samt Äldreförvaltningen Stockholms stad.

Förstärkt utskrivning från geriatrik: en beskrivning av patientpopulationen, interventionen och samtida vård

Förstärkt utskrivning (FU) är en insats inom den geriatriska vården som har genomförts av fem geriatriska kliniker: Dalen, Handen, Jakobsberg, Sabbatsberg och Sollentuna. Insatsen syftar till att säkerställa trygghet och kontinuitet i vård- och omsorgsarbetet under den kritiska övergångsfasen från den geriatriska kliniken till hemmet.

Under hösten 2024 genomfördes ett uppdrag från Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) med målet att redovisa en beskrivning av vilka patienter som erhållit FU, hur FU har organiserats samt vilka typer av insatser från hälso- och sjukvården som tillhandahållits inom tidsramen för interventionen.

Uppdraget genomfördes i samarbete med Stockholm Centrum för Hälsoekonomi (StoCHE), FOU nu, Nestor FoU-center och Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum. Utredningen bestod av två delar: en kvalitativ del baserad på intervjuer med de geriatriska kliniker som erbjuder FU, samt en kvantitativ analys baserad på verksamhetsstatistik. Tillsammans med FOU nu och Nestor FoU-center, ansvarade utredare från Stiftelsen Äldrecentrum för den kvalitativa delen och genomförde gruppintervjuer med de geriatriska klinikerna i Dalen och Sabbatsberg.

Slutrapporten levererades till HSF i december 2024 och ger en bild av hur FU har tolkats och implementerats i praktiken, men utvärderar inte effekten av FU. Vidare studier som undersöker FU:s inverkan ur olika perspektiv föreslås för att kunna fatta beslut om ett eventuellt breddinförande.

Tillsammans för en trygg utskrivning

Under 2024 fick Stiftelsen Äldrecentrum i uppdrag att stödja genomförandet av projektet "Tillsammans för trygg utskrivning". Projektet initierades av Norra innerstadens stadsdelsförvaltning-biståndsbedömning för äldre och genomfördes tillsammans med Sabbatsbergsgeriatriken. Syftet var att utveckla ett arbetssätt som ger den äldre och anhöriga goda förutsättningar att vara delaktiga i planering av äldreomsorgsinsatser inför utskrivning från slutenvård med målet att arbetssättet ska vara resurseffektivt och ge trygghet för äldre och anhöriga. Arbetssättet innebär att en biståndshandläggare ska finnas på plats på Sabbatsbergsgeriatriken och samtala med äldre och informera om hur utskrivningsprocessen går till och vilka insatser kommunen kan bistå med. Arbetssättet testades och följdes under september–november 2024.

Stiftelsen Äldrecentrums uppdrag var indelat i tre stödjande insatser: 1) Leda en workshop för att definiera interventionen och projektplanen (sammanfattat i en verksamhetslogik) 2) Genomföra en uppföljning i form av en processutvärdering inkluderande ett antal uppföljningsaktiviteter under testperioden, till exempel intervjuer och observationer 3) Analysera insamlade data och sammanställa dem i en skriftlig dokumentation av hur arbetssättet formats under testperioden och de lärdomar som dragits.

Sammanfattningsvis visade processutvärderingen att involverad personal såg många fördelar med det nya arbetssättet och det upplevdes vara värdefullt för de äldre personerna, för samverkan och för personalen. Det framkom tydliga fördelar med att träffas på riktigt (jämfört med att ha kontakt via telefon eller Life Care), både för kvaliteten i biståndshandläggningen och för samverkan mellan organisationerna. Det framkom även att om det nya arbetssättet ska implementeras är det viktigt att skapa tydligare rutiner gällande vilken målgruppen är för arbetssättet, samt hur ansvarsfördelningen mellan biståndshandläggaren på geriatriken och ordinarie handläggare ser ut.

Resultatet från processutvärderingen sammanställdes i powerpoint-format och levererades till Norra innerstadens stadsdelsförvaltning-biståndsbedömning för äldre i december 2024.

God och Nära Vård - en praktisk guide

Under 2023 disponerade Stiftelsen Äldrecentrum tillsammans med FOU nu, Nestor FoU-center, FoU Nordost samt Akademiskt primärvårdscentrum ett planeringsbidrag från Forte för att utveckla en forskningsansökan med fokus på utvärdering av omställningen till god och nära vård i samverkan med kommun, region och civilsamhälle. Finansiering beviljades för projektet inom ramen för Fortes program för tillämpad välfärdsforskning och under 2024 har samskapandeprocesser med representanter från kommunal äldreomsorg, vårdcentraler, primärvårdsrehab och pensionärsorganisationer initierats i tre kommuner/stadsdelar, bland andra Hägersten-Älvsjö.

Fokus för projektet är utveckling och utvärdering av en praktisk guide för att samskapa sammanhållen vård och omsorg – ett aktionsforskningsprojekt för och med socialtjänst, primärvård och äldre personer, vi kallar det KOMPASS – Kommuner och primärvård samskapar med seniorer.

En fjärde kommun kommer att gå med under 2025. Syftet med projektet är dels att stödja lokal utveckling av nya arbetssätt för en mer sammanhållen vård och omsorg för äldre personer som bor hemma i de kommuner/stadsdelar som medverkar i projektet, dels att utveckla ett processtöd för att stötta kommun och primärvård att samskapa sammanhållen vård och omsorg tillsammans med äldre personer.

2. Hälsofrämjande och förebyggande insatser

Utveckling och implementering av "Livsstil för Hjärnhälsa"

Livsstil för Hjärnhälsa är en metod för att underlätta hälsosamma livsstilsförändringar i den äldre befolkningen, speciellt när det gäller den kognitiva hälsan och att motverka kognitiva försämringar. Metoden har utprovats och utvecklats tillsammans med äldre personer i målgruppen och med personal inom kommunal förebyggande verksamhet i Stockholmsregionen.

Modellen riktar sig i första hand till relativt väl fungerande personer med förmåga att planera och genomföra förändringar i sin livsstil på egen hand. Den är med andra ord i första hand primärpreventiv, snarare än att rikta sig till personer som redan utvecklat allvarliga kognitiva problem. Vi utgår ifrån och kombinerar evidens från två olika områden: livsstilsdomäner med koppling till kognitiv hälsa samt evidens från motivationspsykologi och förändringsarbete. De livsstilsområden vi arbetar med i modellen bygger på tidigare forskning och på WHO:s och Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Konceptet med parallella livsstilsförändringar på flera områden bygger speciellt från evidens från FINGER-studien och andra uppföljande studier. Metoden för att underlätta livsstilsförändringar bygger på sin sida på accepterade teorier och forskning kring motivation och förändringsarbete.

Vi arbetar i dag tillsammans med ett tiotal kommuner och stadsdelar i Stockholmsregionen med att implementera metoden i den äldre befolkningen. Vår roll är att bistå dessa lokala utförare med metodkunskap och ge stöd i projektplaneringen för att kvalitetssäkra genomförandet. Aktörerna får genom oss också tillgång till och utbildning i att använda de instrument som är kopplade till metoden, däribland en livsstilsenkät för att kartlägga deltagarnas nuvarande livsstil och deras förbättringsutrymme inom tio olika livsstilsområden. Coachande livsstilssamtal har en central roll i metoden och vi genomför därför en sex dagars utbildning för de personer som stadsdelen/kommunen har utsett till att ha denna roll som en del av sin anställning.

NutriSym - Nutritionsrelaterade symtom och besvär

Forskningsprojektet påbörjades hösten 2019 och är ett samarbete mellan Stiftelsen Äldrecentrum, Akademiskt primärvårdscentrum (APC), Karolinska Institutet och Högskolan Kristianstad. Syftet är att utveckla och validera ett nytt instrument, NutriSym, som kan användas för att identifiera och beskriva besvär och symtom vid undernäring hos äldre personer. Målet är att utveckla ett användarvänligt och effektivt instrument som kan bidra till att stärka nutritionsvården och omsorgen för äldre personer.

Undernäring är ett allvarligt tillstånd som orsakar stort lidande och risken utveckla undernäring ökar med högre ålder. Upptäcks risk för undernäring är information om de symptom och besvär som personen upplever av stor vikt för den omvårdnadsansvariga personalen för att en god och personcentrerad vård- och omsorg ska kunna erbjudas. Det finns i dag inte ett enkelt instrument som kan hjälpa till att fånga dessa besvär och symtom, utan en kombination av flera frågeformulär behöver användas. Syftet med NutriSym-projektet är att utveckla och validera ett

instrument som kan ge samma information som tre redan existerande formulär ger tillsammans.

Under 2019–2022 har den första versionen av NutriSym fram. Under 2023 började NutriSym prövas i en studie med äldre personer inskrivna i den basala hemsjukvården i region Stockholm. Denna del av studien har fortgått under 2024 för att nå målet med 100 inkluderade personer.

Under 2024 har även NutriSyms användbarhet prövats i en studie som inkluderar personal och äldre personer från Stockholms stads äldreomsorg (vård- och omsorgsboende) och regionens primärvård. Personal från vård- och omsorgsboenden i tre av stadens stadsdelar har varit engagerade i denna del av studien. Datainsamling i studien pågår och planeras att slutföras under första kvartalet 2025 och kommer sedan analyseras med kvalitativa samt kvantitativa metoder, sammanställas och publiceras i vetenskapliga publikationer.

Att förebygga ofrivillig ensamhet genom hälsosamtal

I enlighet med ett regeringsbeslut från mars 2024 har Socialstyrelsen betalat ut 95 miljoner kronor till landets kommuner för att stärka insatserna mot ofrivillig ensamhet bland äldre genom hälsosamtal. I maj samma år mottog samtliga stadsdelsförvaltningar i Stockholms stad statsbidrag för att påbörja, förbättra eller utöka arbetet med hälsosamtal riktade till äldre personer som varken bor på särskilt boende eller har hemtjänst. Målet med satsningen är att identifiera och motverka ofrivillig ensamhet hos äldre. Stiftelsen Äldrecentrums uppdrag var en fortsättning på det uppdrag som genomfördes under 2023 gällande arbetet med hälsosamtal.

Det fortsatta uppdraget fokuserade på att följa upp och kartlägga stadsdelsförvaltningarnas arbete kring hälsosamtal, skapa en bild av utvecklingsområden samt konkretisera stadsdelsförvaltningarnas behov av stöd från äldreförvaltningen och Stiftelsen Äldrecentrum i det fortsatta arbetet. Stiftelsen Äldrecentrum planerade och genomförde en halvdags workshop med dialog och erfarenhetsutbyte kring arbetet med hälsosamtal och ofrivillig ensamhet, för samtliga stadsdelsförvaltningar. Särskilt fokus lades på hur samverkan med primärvården och civilsamhället kan utformas för att fånga upp och motverka ofrivillig ensamhet. Intervjuer med stadsdelarnas förebyggandeenheter låg till grund för planeringen för att säkerställa att workshoppen upplägg motsvarade behoven. Workshopen hölls 11 november 2024.

Att undersöka främjande av tidiga, proaktiva samtal inför livets slutskede genom samskapande och testning av ett digitalt samtalsverktyg (DöBra-kortleken 2.0)

Döende och död påverkar oss alla, men proaktiva reflektioner och samtal om framtida vård i livets slutskede (eng: advance care planning, ACP) är ovanligt i Sverige. ACP har visats kunna öka livskvalitet, tillfredställelse med vården, och användning av palliativ vård, utan att orsaka stress eller ångest för individer och närstående. Syftet med projektet är att vidareutveckla och undersöka främjande av tidiga, proaktiva ACP-samtal genom att tillsammans med potentiella slutanvändare i samhället samskapa och testa en digital version av ett befintligt ACP-samtalsverktyg, DöBra-kortleken.

Övergripande design utgår från deltagande aktionsforskning (PAR), det vill säga forskning tillsammans med, snarare än på eller om människor. Arbetspaket A utforskar processen att samskapa det digitala verktyget tillsammans med samhällspartners som representerar potentiella slutanvändare och en tvärvetenskaplig forskargrupp, samt de anpassningar som behövs för att göra verktyget relevant för en bred svensk allmänhet. I Arbetspaket B testar vi verktyget med cirka 50 individer och cirka 30 närstående under en åttaveckors testperiod. Studierna fokuserar på om och hur det digitala verktyget kan stödja dem i samtal om framtida vård i livets slutskede, samt öka förberedelse och samstämmighet mellan individer och närstående för framtida beslutsfattande relaterat till livets slut. Detta projekt sammanfaller med nutida preventiva och folkhälsoinitiativ genom samarbete med samhällspartners för att främja och stödja individer och närstående att vara aktiva diskussionspartners i framtida vård i livets slut, genom utveckling av ett digitalt verktyg.

3. Vård och omsorg efter behov

Den nationella studien SNAC (Swedish national study on aging and care) har bedrivits sedan 2001. SNAC omfattar fyra geografiska områden, Stockholm Kungsholmen/Essingeöarna, Nordanstig, Skåne och Blekinge.

I Stockholm består SNAC-studien av två delar: en befolkningsdel (SNAC-K) där ett representativt urval av personer 60 år och äldre boende på Kungsholmen/Essingeöarna genomgår en omfattande undersökning avseende hälsa, levnadsvanor och villkor, samt en äldreomsorgsdel (SNAC Stockholm äldreomsorg, tidigare SNAC-K vårdsystem) som omfattar registerdata om beslut om äldreomsorgsinsatser.

SNAC-K, befolkningsstudie

I SNAC-K befolkningsstudie har 5 045 personer boende på Kungsholmen/Essingeöarna deltagit sedan starten. Alla deltagare genomgår en klinisk undersökning, intervju om hälsa och livsstil samt test av kognitionsförmågan. Syftet med studien är bland annat att studera övergången från normalt åldrande till sjuklighet och nedsatt funktionsförmåga samt kartlägga risk- och friskfaktorer.

Befolkningsstudien har under 2024 fortsatt med undersökningsfas 2022 - 2024, uppföljning av personer 72 år och äldre samt genomföra baslinjeundersökning av personer 60 år.

Tabell 1. Antal personer som deltagit i SNAC-K befolkningsstudien under 2024, fas 2022–2024.

	Andra uppföljn.	Fjärde uppföljn.	Första uppföljn.	Femte uppföljn.	Tredje uppföljn.	Sjätte uppföljn.	Femte uppföljn.	Sjunde uppföljn.	Baslinje undersökn
	72 år	81 år	84 år	87 år	90 år	93 år	96 år	99+ år	60 år
Sjuksköterske- intervju	143	145	9	59	34	17	12	6	196
Läkar- undersökning	143	145	9	59	34	17	12	6	196
Test av kognit- ionsförmågan. Testledare i psykologi	135	120	8	39	25	14	7	5	167

Alla frågor, undersökningar och tester granskas för att bibehålla hög kvalitet på insamlade data. Detta arbete görs tillsammans med personalen som samlar in data samt forskningsledarna på de olika områdena som ingår i nationella SNAC.

Vi hade studiebesök av en forskargrupp från Kina den 11 juni.

Den 25 september hölls SNAC-K forskardag. Syftet är att öka samarbetet och utbyta kunskap och erfarenheter mellan datainsamlingsgruppen och forskargruppen.

I syfte att främja samarbetet med Kungsholmens vårdcentraler så har vi besökt tre av dem under året och presenterat hur vi arbetar med datainsamlingen samt gett en bild av vad forskningen på SNAC-K-data hittills har lett fram till.

SNAC-K-data som samlats in genom Stiftelsen Äldrecentrums försorg har under år 2024 resulterat i hela 34 vetenskapliga artiklar. En doktorsavhandling som bygger på data från SNAC-K har försvarats vid Karolinska Institutet under 2024.

SNAC Stockholm Äldreomsorg

Studien SNAC Stockholm Äldreomsorg syftar till att bidra till en jämlik och behovsanpassad äldreomsorg genom att tillhandahålla underlag för styrning och ledning samt vetenskapligt kunskapsbyggande.

Studien baseras på data inhämtat från Stockholm stads system för social dokumentation, "Paraplysystemet". Data omfattar samtliga beslutsunderlag för beviljade insatser från äldreomsorgen, för samtliga individer 65 år och äldre, boende i Stockholms stad. Data innehåller demografiska variabler och standardiserade uppgifter om behovsrelaterade faktorer, exempelvis behov av hjälp med personlig hygien, förflyttning, på- och avklädning, rörelsehinder, kognitiv nedsättning och oro. Data baseras på biståndshandläggarnas bedömningar och dokumentation. Godkännande från etikprövningsmyndigheten, dnr 2020-03778, finns för att inhämta data från Stockholms stads sociala dokumentationssystem för åren 2015–2030. Data till studien inhämtas löpande, och finns idag för åren 2015–2023.

Frågeställningar som kan besvaras inom ramen för studien är hur äldreomsorgsinsatser är relaterade till bedömda behov, hur förloppen av behov och insatser ser ut, från första gången en insats beviljas tills individen avlider, hur äldreomsorgens insatser samvarierar med konsumtion av hälso- och sjukvård och hur det förändras över tid.

För att besvara frågeställningar kring hur de olika komponenterna i vård- och omsorgssystemet (äldreomsorgen, hälso- och sjukvården, informell omsorg) samvarierar med varandra, kompletteras data gällande äldreomsorgsinsatser med individdata från VAL-databasen gällande vårdkonsumtion och diagnoskoder.

Arbetet i SNAC Stockholm Äldreomsorg bedrivs i samarbete mellan Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum, Stockholms stad och Region Stockholm. Regelbundna avstämnings- och samordningsmöten sker också med övriga delar i den nationella SNAC studien.

Under 2024 har nedanstående forsknings- och utredningsprojekt som baseras på data från SNAC Stockholm Äldreomsorg pågått:

Debutanter inom äldreomsorgen - hur ser livssituationen ut när äldre personer beviljas äldreomsorg för första gången?

Inom ramen för studien SNAC Stockholm Äldreomsorg studeras livssituationen för äldre personer när de beviljas äldreomsorg för första gången.

Den första delstudien (som genomfördes som en del i forskningsprojektet SAMSAS) syftade till att undersöka i vilken livssituation personer 65+ beviljas äldreomsorg (utöver trygghetslarm) för första gången, vilka som tenderar att debutera med omfattande omsorgsbehov samt vilka insatser som beviljats och i vilken omfattning. Vidare studerades om det skett förändringar mellan 2015 och 2022 vad gäller debutanternas omsorgsbehov samt beviljade insatser (givet ett visst omsorgsbehov).

En artikel skickades in för publicering i vetenskaplig tidskrift under hösten 2024 och är i januari 2025 under granskning. Resultaten har presenterats och diskuterats på lokal, regional, nationell och internationell nivå.

Doktorandprojektet Äldre personers livssituation och behov av stöd när de ansöker om äldreomsorg för första gången

I januari 2023 startades doktorandprojektet som är ett samarbete mellan Stiftelsen Äldrecentrum och Aging Research Center, ARC på Karolinska Institutet. Avhandlingens delarbeten baseras till stor del på data och resultat från SNAC Stockholm Äldreomsorg.

Doktorandprojektet omfattar fyra delstudier och kombinerar kvantitativa och kvalitativa forskningsmetoder.

Två av studierna kommer att använda data från SNAC Stockholm Äldreomsorg i kombination med sjukvårdsdata från Region Stockholm (VAL). Syftet är att undersöka mönster utifrån hälsa, beviljade omsorgsinsatser och sociodemografiska förutsättningar, både som ett tvärsnitt samt över en tioårsperiod. Två studier baseras på kvalitativa intervjuer med äldre personer som ansöker om äldreomsorg för första gången.

I avhandlingens första delarbete undersöks sjukvårdskonsumtionen före debut i äldreomsorgen. I studien används data gällande hälso- och sjukvård från Region Stockholm (VAL-databaser) som kombineras med data från studien SNAC Stockholm Äldreomsorg. Data innehåller information om vårdkontakter och episoder av sjukhusvård samt funktionsnivå, informell omsorg, sociodemografi och typ och omfattning av beviljad äldreomsorg hos personer ≥ 65 år som beviljats äldreomsorg för första gången i Stockholms kommun mellan juli 2021 och juni 2022 ($n=4075$). Inom studien kartläggs episoder av slutenvård som sammanfaller med datum för det första beslutet om äldreomsorg samt konsumtion av öppenvård sex och tolv månader före debut. Data har analyserats deskriptivt och med regressionsmodeller. Manuskriptet skickades in för publicering i vetenskaplig tidskrift under hösten 2024 och är (januari 2025) under granskning.

Under 2024 har 14 intervjuer genomförts för att besvara frågeställningarna inom avhandlingens två kvalitativa delarbeten. De syftar till att undersöka äldre personers upplevelser av att behöva stöd och att ansöka om äldreomsorg för första gången samt upplevelser av att ta emot omsorgsinsatserna och hur de speglar den enskildes behov och förväntningar. Dessa studier kommer att komplettera kunskapen som genereras utifrån registerdata. Kvalitativ analys är påbörjad.

Förändring av boendetiden på särskilt boende i Stockholms kommun 2015-2023

Ansvariga forskare för SNAC Stockholm Äldreomsorg samarbetar med forskare från Karolinska institutet och Stockholms universitet i projektet "Kvarboendet – från politik till praktik. Konsekvenser av den svenska äldreomsorgens avinstitutionalisering för äldre personer och deras anhöriga". Det övergripande syftet med projektet är att studera vilka konsekvenser minskningen av platser på särskilt boende fått för äldre personer och deras anhöriga. Under 2024 har Stiftelsen

Äldrecentrum medverkat i projektets delstudier där data från SNAC Stockholm Äldreomsorg används.

Data från SNAC ÄO används för att undersöka hur boendetiderna på särskilt boende (SÄBO) förändrats mellan åren 2015 och 2023, samt hur boendetiderna skiljer sig för personer med, respektive utan, kognitiv svikt vid inflyttning. Analyserna inkluderar samtliga personer som flyttat in till särskilt boende mellan 2015–2023.

SNAC ÄO används även för att studera avinstitutionaliseringens konsekvenser för äldre personer och anhöriga genom att fokusera på gruppen ofrivilligt kvarboende, det vill säga de som får avslag på ansökan om plats på särskilt boende. Frågeställningarna som ska besvaras med data från studien SNAC Stockholm Äldreomsorg inkluderar: Om och hur "behovströskeln" för att beviljas plats på SÄBO förändrats över tid, om gruppen som får avslag förändrats, samt hur flytten till SÄBO kan skjutas upp, det vill säga hur insatser efter avslag förändras. Analyser av ovanstående pågår och resultat planeras publiceras vetenskapligt under 2025.

Stockholm SNAC 2022 - en beskrivning av äldreomsorgen i Stockholms stad 2022

Under 2023 gav Äldreförvaltningen Stiftelsen Äldrecentrum i uppdrag att genomföra en nulägesanalys baserad på data från SNAC Stockholm Äldreomsorg år 2022. Syftet var att analysera hur äldreomsorg beviljas i relation till bedömda behov och att tillhandahålla ett kunskapsunderlag för planering och styrning av en jämlik äldreomsorg. Frågeställningarna att besvara inom uppdraget var: Vad karakteriserar omsorgstagarna (sociodemografiska faktorer och behov) i Stockholms stad och i stadsdelarna, vilka insatser beviljas givet bedömda behov och sociodemografiska faktorer, samt om och hur omsorgstagarna och beviljade insatser skiljer sig 2022 jämfört med tidigare år (2015–2021)?

Resultaten levererades till Äldreförvaltningen i skriftligt format (ppt-format) under december 2023. Under 2024 har en rapport med titeln "SNAC Stockholm 2022. En beskrivning av äldreomsorgstagarna och omsorgens omfattning i Stockholms stad 2022" färdigställts och publicerats inom ramen för Stiftelsen Äldrecentrums skriftserie.

4. Delaktighet

Delaktighet inom hemtjänst

I denna studie har vi undersökt äldres upplevelser av delaktighet i hemtjänstens planering och utförande och hur personal inom hemtjänsten arbetar för att främja äldres delaktighet. Vi har genomfört åtta intervjuer med sju äldre personer och sju intervjuer med fem undersköterskor med gedigen erfarenhet av hemtjänst.

Delaktighet är ett abstrakt begrepp och komplext fenomen. Baserat på analys av intervjudata konstruerades fem dimensioner som nyanserar förståelsen för äldres upplevelser och personalens erfarenheter av att främja delaktighet i hemtjänst. Dimensionerna var: Att ges möjlighet och att vilja vara delaktig; Kompetenser & resurser; Förutsättningar för delaktighet i stunden; Förhållningssätt & relationer; och Verktyg för kommunikation om hur omsorg ska genomföras.

Vi konkluderar att en godkänd genomförandeplan inte kan ses som en garant för delaktighet. Sociala mekanismer som interaktion, tillit och anpassning är en förutsättning för att administrativa verktyg ska kunna användas på ett sätt som främjar delaktighet och personcentrerad omsorg. Denna studie pekar på behov av att utveckla organisatoriska förutsättningar och arbetssätt som präglas av transparens och tillit mellan äldre personer, utförar- och beställarorganisationer.

IHoP - innovativ hemtjänst i partnerskap med äldre personer

Äldre personer är sällan involverade i utveckling av hemtjänst trots att den riktar sig till dem och trots att delaktighet och personcentrering tydligt lyfts fram i policydokument. Detta forskningsprograms övergripande syfte är att genom samskapande och samforskning bygga ny kunskap om hur hemtjänst kan utvecklas tillsammans med äldre personer. I partnerskap med intressenter, det vill säga äldre personer, anhöriga, personal, ledning och beslutfattare, kommer vi att utveckla och studera gemensamt identifierade förbättringsområden i omsorgsförloppet från "debut", det vill säga vid start av hemtjänst, fram till livets slut.

Vi kommer använda mixade metoder och en flerfalls deltagande aktionsforskningsdesign. Data genereras genom verbala och icke-verbala metoder, enkäter och register vilka kommer analyseras med kvalitativa och kvantitativa metoder.

En åldrande befolkning, äldre personers växande och komplexa vård- och omsorgsbehov, deras begränsade handlingsutrymme och delaktighet i hemtjänst och bristen på (kvalificerad) personal och resurser utgör en komplex utmaning, vilket visar på behovet av innovativa sätt att utveckla hemtjänsten. Detta program kan stärka socialtjänsten som en kunskapsdriven organisation och bidra till att förändra synen på, och den sociala konstruktionen av, ålder och åldrande.

Under 2024 anställdes en docent och en postdoktor, etablerades ett partnersättnätverk med äldre, anhöriga, personal, chefer och beslutfattare, färdigställdes en rapport "Delaktighet i hemtjänst", inleddes rekrytering av det första caset. Hemtjänstens verksamhetslogik undersöks och under 2024 har datainsamling och dokumentanalys genomförts och ett första utkast av verksamhetslogik har tagits fram, där kopplingar mellan hemtjänstens aktiviteter, effekter och mål beskrivs. Verksamhetslogiken kommer diskuteras och utvecklas vidare både internt i forskargruppen och

tillsammans med representanter för olika intressentgrupper, för att sedan kunna användas på ett flertal sätt inom forskningsprogrammets olika delar.

Dokumentärfilm om samskapat och forskningsbaserat förändringsarbete inom hemtjänsten

Syftet med detta transdisciplinära projekt är att skapa dokumentärfilm som visar metoder för, och resultat av, samskapande och medforskande forskning och verksamhetsutveckling inom hemtjänsten. Projektet har som mål att nyttiggöra kunskap och arbetssätt som används och genereras i det Fortefinansierade forskningsprogrammet IHoP, Hemtjänst samskapad i partnerskap med äldre personer - från debut till livets slut. Forskningsprogrammet IHoPs övergripande syfte är att genom samskapande och medforskning bygga ny kunskap om hur hemtjänst kan utvecklas i partnerskap med äldre personer, anhöriga, personal, ledning och beslutsfattare. Målet med dokumentärfilmen är att autentiskt skildra brukarmedverkan i praktisknära forskning och verksamhetsutveckling. Forskningsmetoder och forskningens resultat kommer sammanflätas i en gestaltning som också visar de inblandades behov, tankar och reaktioner. Dokumentärfilmerna kommer därmed visualisera hur samskapande och medforskning genomförs tillsammans med forskningsprogrammets partners och vilka resultat och effekter det ger. Film synliggör på ett sätt som både är komplext och enkelt och kan ge en kontextualiserad förståelse för komplexa processer som både kan stödja och initiera evidensbaserat beslutsfattande, förändrade beteenden eller implementering av nya arbetssätt. Genom att känslomässigt engagera kan film bidra till ökad kunskap hos olika målgrupper och därmed förändra hur vård och omsorg genomförs.

2024 filmades tre situationer, ett forskargruppsmöte där begreppet delaktighet diskuterades, en intervju där en utredare diskuterar potentiella forsknings- och utvecklingsområden inom hemtjänst med en brukare, och ett partnersättningsmöte där äldre, anhöriga, personal, chefer, beslutsfattare och forskare medverkade.

Stöd för äldre närstående som vårdar en partner med multisjuklighet i det egna hemmet

Projektet syftar till att utvärdera en personcentrerad intervention, the Carer Support Needs Assessment Tool Intervention (C SNAT-I), på svenska "Ditt behov av stöd". Målet med projektet är att främja förberedelse, livskvalitet och hälsa för äldre närstående (≥ 65 år) som vårdar en partner (≥ 65 år) med multisjuklighet i det egna hemmet.

Med en klusterrandomiserad design i en primärvårdskontext kommer C SNAT-I att testas. Interventionen består av två delar, ett samtalsunderlag och en personcentrerad process i fem steg för att proaktivt identifiera och möta närståendes behov av stöd: 1) introduktion av samtalsunderlag bestående av 16 frågor om behov av stöd, 2) tid för närstående att reflektera kring sina stödbehov, 3) samtal mellan närstående och sjuksköterska om stödbehov utifrån samtalsunderlaget, 4) utformande av en handlingsplan och 5) regelbunden omvärdering av stödbehov och handlingsplan. Vårdcentraler randomiseras till intervention respektive kontrollgrupp och totalt 180 närstående kommer att rekryteras under ett år. Multipla forskningsmetoder kommer att användas för datainsamling och analys och data samlas in vid tre tillfällen, baslinje, samt åtta och 16 veckor senare. Under 2024

har en doktorand rekryterats, 14 vårdcentraler rekryterats, varav hälften randomiserats till kontroll respektive interventionsenhet, och fem intervjuer med närstående genomförts. Projektets hemvist är Marie Cederschiöld högskola.

DELAD

Under året har arbetet med det FoU-gemensamma projektet Delaktighet för alla i det digitaliserade samhället (DELAD) fortsatt. Projektet är ett samarbete mellan Stiftelsen Äldrecentrum, Nestor FoU, FoU Nordost och FOU nu. Under 2024 hölls ett dialogforum i samarbete med organisationen Funktionsrätt Stockholm. Funktionsrätt Stockholm presenterade en rapport om hur man kan arbeta för ökad digital inkludering för personer med funktionsnedsättning. Därefter hölls samtal med deltagande forskare och utvecklingsledare från FoU enheter samt övriga deltagare. Utöver Funktionsrätt Stockholm och medarbetare från FoU-verksamheter deltog 54 personer från en variation av verksamheter inom vård och omsorg.

5. Systematiskt förändringsarbete och verksamhetsutveckling

Omställning till ny socialtjänstlag

Under 2025 förväntas en ny socialtjänstlag träda i kraft, en lag som syftar till att göra socialtjänsten mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad. Kommunen kommer därför behöva ställa om för att anpassa sina insatser. Inför ikraftträdandet, och under omställningsarbetet, önskar Äldreförvaltningen stöd från Stiftelsen Äldrecentrum att planera för, och följa effekten av, Stockholms stads omställningsarbete.

Under 2024 har Stiftelsen Äldrecentrum haft i uppdrag att ta fram en baslinjemätning med fokus på debut i äldreomsorg. Syftet var att undersöka vad som karakteriserar äldreomsorgens debutanter, vilka insatser som beviljats, om det skett förändringar mellan 2015 och 2022, samt vilken sjukvårdskonsumtion som föregått äldreomsorgsdebuten. Denna information kan vara av stort värde för att följa hur detta utvecklas över tid när den nya Socialtjänstlagen riktar större fokus på kommunens förebyggande insatser.

Under hösten 2024 har Stiftelsen Äldrecentrum och Äldreförvaltningen även arbetat tillsammans i workshops och möten för att göra en långsiktig plan inför fortsatt uppföljning av omställningen – en plan som inkluderar både stadsövergripande uppföljning samt stöd till stadsdelarnas uppföljning av det egna omställningsarbetet.

Implementering av tidiga, förberedande samtal inför livets slut på vård- och omsorgsboende för äldre

Detta är ett doktorandprojekt som finansieras av Enskede-Årsta-Vantör. Projektets övergripande syfte är att utforska implementering av tidiga, förberedande samtal inför livets slut på vård- och omsorgsboende för äldre. Ett ytterligare syfte är att översätta, anpassa och utvärdera en svensk version av verktyget Death Literacy Index. Disputation vid Karolinska Institutet är planerad till slutet av 2025. Genom projektet har tidiga förberedande samtal implementerats på sex särskilda boenden för äldre i Stockholms stad. All datainsamling har genomförts. En vetenskaplig artikel publicerades 2023, en är inskickad till vetenskaplig tidskrift 2024, och ytterligare en artikel kommer skickas in våren 2025.

Uppföljning av processen för genomförande av handlingsplanen för Äldrevänlig stad

Under 2019 genomförde Stiftelsen Äldrecentrum en baslinjemätning för att fånga hur stadens invånare 65 år eller äldre uppfattade Stockholm utifrån aspekter som bedöms vara väsentliga för den äldrevänliga staden. Utifrån baslinjemätningen togs en treårig stadsövergripande handlingsplan fram för att ange riktningen för arbetet. Stiftelsen Äldrecentrum har under 2024, på uppdrag av Stadsledningskontoret, undersökt hur staden arbetar med att omsätta Handlingsplan för en äldrevänlig stad i praktiken. Fokus har varit att följa upp processerna snarare än resultaten. Det vill säga att undersöka hur fackförvaltningar, kommunalt ägda bolag och stadsdelsförvaltningar organiserar, prioriterar och bedriver utvecklingsarbetet

för att göra staden mer äldrevänlig samt hur handlingsplanen fungerar som stöd i detta arbete. Syftet med uppföljningen var att ge inspel till revideringen av handlingsplanen och det fortsatta arbetet med att göra Stockholm till en äldrevänlig stad. Datainsamlingen bestod av tre delar: (1) en genomgång av facknämndernas verksamhetsplaner för åren 2021–2023 och verksamhetsberättelser för åren 2021–2022, (2) intervjuer med en eller flera representanter för ovan nämnda fackförvaltningar och bolag samt två stadsdelar, och (3) en enkät som skickades till de övriga nio stadsdelsförvaltningarna. Analysen gav en relativt samstämmig bild av hur fackförvaltningar, bolag och stadsdelsförvaltningar uppfattar arbetet med att skapa en äldrevänlig stad, vilka utmaningar de erfar kring implementeringen samt hur de uppfattar den stadsövergripande styrningen och stödet. Resultaten har sammanfattats i ett PM som i juni 2024 levererades till Stadsledningskontoret, samt presenterades för styrgruppen för Äldrevänlig stad.

Aktiviteter och träffpunkter för personer 65 år och äldre med funktionsnedsättning

I stadens arbete med äldre personer (65 år och äldre) och i handlingsplanen för en äldrevänlig stad ligger ett stort fokus på att förebygga och bryta ofrivillig ensamhet och isolering samt att motverka psykisk ohälsa. Enligt handlingsplanen har äldre- och funktionsnedsättningsnämnden fått i uppdrag att, i samarbete med idrottsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna, identifiera hur aktiviteter och mötesplatser för äldre personer med funktionsnedsättning (fysiska, psykiska eller intellektuella) kan utvecklas och förbättras.

Målgruppen består av äldre personer som kan ha stöd från socialtjänsten, socialpsykiatri eller äldreomsorgen. Det saknas dock en samlad överblick över det aktuella utbudet av aktiviteter och träffpunkter för äldre med funktionsnedsättningar, liksom en nulägesbeskrivning av hur olika förvaltningar – stadsdelsförvaltningarna, äldreförvaltningen, socialförvaltningen och idrottsförvaltningen – arbetar med målgruppen. Stiftelsen Äldrecentrum fick därför i uppdrag att kartlägga de aktiviteter och mötesplatser som erbjuds personer över 65 år med funktionsnedsättning, både i ordinärt boende och på LSS-boenden inom Stockholms stad.

Kartläggningen inkluderade också en undersökning av hur stadsdelsförvaltningarna resonerar kring och arbetar för att nå denna målgrupp. Mellan december 2023 och mars 2024 genomfördes 17 intervjuer med representanter från samtliga elva stadsdelsförvaltningar. Totalt deltog 43 personer med strategiskt eller operativt ansvar, inklusive avdelningschefer inom socialtjänst och äldreomsorg, beställarchefer samt enhetschefer för förebyggande verksamheter och verksamheter som LSS-boenden, öppna träffpunkter och aktivitetscentra. Dessutom genomfördes en intervju med en fritidsutvecklare samt två utredare från idrottsförvaltningen och socialförvaltningen. Resultatet av kartläggningen sammanställdes i en promemoria (PM) till äldreförvaltningen, vilket levererades den 7 juni 2024. Den färdiga kartläggningen presenterades vid Stiftelsen Äldrecentrums frukostseminarium den 27 september 2024.

Manual för att utbilda och handleda arbetsgrupper inom socialtjänsten i att balansera anpassning och följsamhet vid införande av nya arbetssätt

Under 2023 avslutades forskningsprojektet "Hur gör evidens nytta för brukare? Balans mellan anpassning och följsamhet av evidensbaserade arbetssätt", som finansierats inom ramen för Fortes program om tillämpad välfärdsforskning och som drivits av Stiftelsen Äldrecentrum tillsammans med FOU nu, FoU Nordväst och forskare på Karolinska Institutet. Projektet syftade till att undersöka hur dilemmat kring balansen mellan anpassning och följsamhet till evidensbaserade arbetssätt hanteras i socialtjänsten och hur ett strukturerat reflektionsstöd kan påverka hanteringen.

I projektet utvecklades och testades ett arbetsmaterial för att stödja personal och chefer inom socialtjänsten i att reflektera kring anpassning och följsamhet vid införandet av nya arbetssätt. Arbetsmaterialet har vidareutvecklats till en manual för att utbilda och handleda arbetsgrupper inom socialtjänsten i att balansera anpassning och följsamhet vid införande av nya arbetssätt som finns fritt tillgänglig bland annat på Stiftelsen Äldrecentrums hemsida.

Dokumentärfilm som verktyg för upplevelsebaserat lärande om samtal om livets sista tid i äldreomsorg

Den här rapporten handlar om ett forskningsprojekt där dokumentärfilm har prövats som ett sätt att förmedla forskningens centrala budskap. Det är ett projekt som haft som mål att skapa en film, som på ett konstnärligt sätt gestaltar hur det vetenskapligt framtagna samtalsverktyget DöBra-kortleken kan användas för samtal om framtida vård i livets sista tid. Filmen "Att hitta in i samtalet" är en kortdokumentär som porträtterar arbetet med att införa och använda samtalsmetoden på ett särskilt boende för äldre i Stockholms län.

Filmen visar både hur personal tar sig an verktyget och ämnet döende och död, och hur personlig kontakt utvecklas mellan personal, boende och närstående under samtalet. Personerna som medverkar i filmen är även deltagare i det pågående forskningsprojektet "Implementering av proaktiva samtal i särskilda boenden för äldre", som bedrivs vid Karolinska institutet och Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum i samarbete med äldreförvaltningen i Stockholms stad. På så sätt ger filmen också insyn i pågående forskning. Vi undersöker i denna rapport vad filmen väcker hos olika målgrupper, samt dess relevans och användbarhet.

Stöd till verksamhetsutveckling - genom workshops

Stiftelsen tog under 2023 fram två workshopserier för vård- och omsorgsverksamheter som önskar stöd i sitt verksamhetsutvecklingsarbete – den ena med fokus på implementering och den andra med fokus på uppföljning och analys. Dessa har genomförts en första gång under 2024. Under workshopserierna erbjuds metodföreläsningar/seminarier, praktisk övning, handledning och stöd i genomförandet av ett utvecklingsarbete. Verksamheter anmäler sig till workshopserierna med ett case – ett pågående utvecklingsarbete eller en fråga man önskar arbeta med – som man genom workshopserien får stöd att genomföra. Framöver kommer workshopserierna utvärderas och därefter erbjudas återkommande för vård- och omsorgsverksamheter.

Stöd till hållbar implementering - workshopserie "Praktiska grepp för att lyckas med införande av nya arbetssätt"

Under hösten har en pilotomgång av Stiftelsen Äldrecentrums workshopserie "Praktiska grepp för att lyckas med införande av nya arbetssätt" genomförts tillsammans med deltagare från tre verksamheter i tre olika stadsdelar i Stockholms stad. Stödet består av tre gemensamma (fysiska) workshoppar fördelade över en termin, ett verksamhetsspecifikt handledningstillfälle på plats hos respektive verksamhet, samt en fjärde (fysisk) uppföljningsworkshop efter sex månader (planerad till april 2025). Stödet syftar till att ge verksamheter ökade kunskaper och färdigheter inom implementeringsområdet och ett strukturerat stöd i deras verksamhetsutveckling. Fokus ligger på praktiskt genomförande av implementeringsarbete och målgruppen är chefer och medarbetare som i sin tjänst har ansvar för att implementera nya arbetssätt. Stödet är baserat på Folkhälsomyndighetens evidensbaserade material om implementering och annan aktuell forskning inom området.

Stöd till uppföljning och analys av sin verksamhet (Individbaserad systematisk uppföljning, ISU)

Hösten 2024 startade en workshopserie om uppföljning och analys för en kunskapsbaserad verksamhet. Två workshoppar hölls under hösten 2024 och ytterligare två kommer att hållas under våren 2025. Workshopserien erbjuder praktisk vägledning med att komma i gång med individbaserad systematisk uppföljning (ISU) och vänder sig till verksamheter som arbetar med äldrefrågor i Stockholms stad. Deltagarna får arbeta med att planera och göra uppföljningar och analyser i den egna verksamheten. I denna första pilotomgång av workshopserien deltar två verksamheter.

Stöd till verksamhetsutveckling - genom verksamhetslogik

Kliniskt träningscentrum Stockholm stads samskapade verksamhetslogik

Under 2023 arbetade Stiftelsen Äldrecentrum med att ge stöd till utveckling och löpande uppföljning av KTC Stockholms stad samt inhämta kunskap och erfarenheter användbara vid eventuell uppstart av andra liknande verksamheter inom staden. En samskapad verksamhetslogik som på ett systematiskt sätt beskriver KTC:s effektkedja, det vill säga resurser, aktiviteter och målgrupper, förväntade resultat och övergripande mål, samt antaganden och kontextuella faktorer som kan påverka huruvida KTC uppnår de förväntade resultaten ("make or break"-faktorer), togs fram. År 2024 publicerades rapporten om detta arbete.

KTC Hässelby

Under våren 2024 kontaktades Stiftelsen Äldrecentrum av den ansvariga sjuksköterskan för Kliniskt träningscenter (KTC) i stadsdelen Hässelby-Vällingby. KTC hade startat upp under 2023 och ansvarig sjuksköterska önskade stöd i att utforma en verksamhetslogik för att beskriva hur verksamheten tagit form hittills eftersom en ny person skulle ta över ansvaret för verksamheten. Stödet från Stiftelsen Äldrecentrum gavs i form av att en utredare och ansvarig sjuksköterska träffades vid tre tillfällen för konsulterande möten kring verksamhetslogikens utformning.

Samverkan

Stiftelsen Äldrecentrum finns representerad i:

- Nationell Samverkansgrupp för kunskapsstyrning inom socialtjänsten (NSK-S), inklusive dess arbetsutskott
- Referensgrupp reformering socialtjänst (SKR)
- Ledningsgruppen för Socialstyrelsens nationella riktlinjer för palliativ vård
- Ledningsgruppen för Svenska Palliativregistret
- Intresseföreningen för FoU-enheter inom välfärdsområdet, FoU Välfärd
- Regionala och nationella RSS-nätverket för äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård.
- Nationella RSS-nätverket för regionalt stöd till uppföljning och analys
- Regionala Funktionshindernätverket i Stockholm.
- Regionalt nätverk kognitiv svikt/demens
- Nationellt nätverk för samverkansforskning

Regionala samverkansparter

- FOU nu
- FoU Nordost
- FoU Nordväst
- Nestor FoU-center
- Storsthlm
- FoU-nätverket för individbaserad systematisk uppföljning
- Akademiskt primärvårdscentrum (APC)
- Nätverket för Health and Social Care studies
- Praktikertjänst Rehab
- PRO
- SPF Seniorerna
- SKPF
- Anhörigföreningen Stockholm

Nationella samverkansparter

- Stiftelsen Svenskt Demenscentrum
- Socialstyrelsen
- Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)

Akademiska samarbetsparter

- Karolinska Institutet
 - Neurobiologi, vårdvetenskap och samhälle, NVS, Aging Research Center, ARC
 - Neurobiologi, vårdvetenskap och samhälle, NVS, Allmänmedicin och primärvård

- Neurobiologi, vårdvetenskap och samhälle, NVS avdelningen för omvårdnad
- Neurobiologi, vårdvetenskap och samhälle, NVS avdelningen arbets-terapi
- Institutionen för Lärande, Informatik, Management och Etik, Medical Management Centre, forskargruppen SOLIID
- Institutionen för Lärande, Informatik, Management och Etik, Centrum för Hälsoinformatik
- Institutionen för Lärande, Informatik, Management och Etik, Innovativ vård
- Centre Hospitalier Universitaire de Rennes, France
- Centrum för glesbygdsmedicin, Storuman
- Högskolan Kristianstad, Fakulteten för hälsovetenskap
- Implementation Science and Person-Centered Dementia Care, DNZE, Germany
- InterDem - a pan-European network
- Institutet för gerontologi, Hälsohögskolan i Jönköping/Jönköping university
- Linköpings universitet
- Linnéuniversitetet
- Marie Cederschiöld högskola
- Maastricht University, Netherlands
- Max-Planck institute for demographic research, MPIDR, Rostock, Tyskland
- Rotterdam university, Nederländerna
- School of Sport, Exercise and Health Sciences, Loughborough University, UK
- School of Health Sciences, Bangor University, UK
- Sophiahemmet högskola
- Stellenbosch University, South Africa
- Stockholms universitet, Institutionen för socialt arbete
- Sydney University, Australien
- Umeå universitet
- University of Applied Sciences and Arts Western Switzerland
- Vrije universiteit, Bryssel, Belgien
- Western Sydney university, Australien

Presentationer

Stiftelsen Äldrecentrum har presenterat projekt vid ett flertal tillfällen under 2024.

Datum	Sammanhang	Ämne
240111	Offentlig föreläsning i Spånga	Stress och Hjärnhälsa
240119	Samsas digitala seminariserie	Äldre som debuterar inom äldreomsorg – vilka är de och hur ser deras situation ut?
240126	Nätverkskonferens nr 4 med kommuner och stadsdelar i stockholmsregionen	Uppdateringar och erfarenhetsutbyte mellan projektledare inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
240131	SAMSAS seminarium (spridningsaktivitet, digitalt)	Vad karakteriserar personer som beviljats äldreomsorg för första gången
240131	SAMSAS seminarium	SAMSAS-seminarium om äldre som debuterar inom äldreomsorg.
240205	FOU Välfärd dialogdag	SNAC Stockholm Äldreomsorg. Registerdata som utgångspunkt för kunskapsbyggande.
240206	Anhörigförening Solna	Vinjetstudie: Bemanning av en fiktiv demensenhet
240214	Socialstyrelsen, Nationellt kompetenscentrum Äldreomsorg (NKÄO)	Vad karakteriserar personer som beviljats äldreomsorg för första gången?
240216	Nätverkskonferens nr 5 med kommuner och stadsdelar i stockholmsregionen	Uppdateringar och erfarenhetsutbyte mellan projektledare inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
240221	Utbildning livsstilscoacher i Järva	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
240223	Äldrecentrums frukostseminarium	Samskapad verksamhetslogik som redskap för organisationsutveckling
240306	Utbildning livsstilscoacher i Järva	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
240311	Utbildning livsstilscoacher i Järva	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
240318	Möte med Socialstyrelsen, Nationellt kompetenscentrum Äldreomsorg (NKÄO)	Vad karakteriserar personer som beviljats äldreomsorg för första gången.
240322	Frukostseminarium, Äldrecentrum	Verktyg för följsamhet och anpassning vid nya arbetssätt
240322	Nätverkskonferens nr 6 med kommuner och stadsdelar i stockholmsregionen	Uppdateringar och erfarenhetsutbyte mellan projektledare inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa

Datum	Sammanhang	Ämne
240418	Samsas digitala seminariserie	Så ger en medforskarmodell tillgång till äldre personers kunskap
240426	Frukostseminar, Äldrecentrum	Vilka omsorgsbehov och insatser har personer som beviljas äldreomsorg (Stockholm SNAC 2022)?
240503	Nätverkskonferens nr 7 med kommuner och stadsdelar i stockholmsregionen	Uppdateringar och erfarenhetsutbyte mellan projektledare inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
240508	Äldreförvaltningen, presentation PM	Aktiviteter och träffpunkter för personer 65 år och äldre med funktionsnedsättning i Stockholms stad
240514	Vitalis	Delaktighet för alla i det digitaliserade samhället - perspektiv från socialtjänst
240521	Svenska demensdagarna	Presentation av forskningsprojektet - Demens eller kognitiv svikt i arbetslivet
240522	Stockholms stad, styrgrupp äldrevänlig stad	Uppföljning av implementeringen av Stockholms stads arbete för att bli en äldrevänlig stad
240523	PKC dagen	Vad ger tidiga samtal om vård i livets slut? Boende och närståendes perspektiv
240523	Lunchseminarium, FoU NU	STEG - Stöd till förebyggande egenvård i hemmiljö för sköra äldre personer
240524	Workshop (heldag) med representanter från kommuner och stadsdelar i stockholmsregionen	Uppdateringar och erfarenhetsutbyte mellan projektledare inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
240528	Samsas digitala seminariserie	Prioriteringar: Hälsa är bara en pusselbit i välbefinnande
240529	Möte med regionens arbetsgrupp Folkhälsa	SNAC Stockholm Äldreomsorg
240531	Äldrecentrums frukostseminarium	Att upptäcka symtom och besvär relaterade till undernäring hos äldre
240604	Äldrecentrums styrelsemöte	Stockholm SNAC 2022 - en beskrivning av äldreomsorgen i Stockholms stad 2022
240610	Äldreförvaltningen- Möte inför omställning till nya socialtjänstlagen	SNAC Stockholm Äldreomsorg. Registerdata som utgångspunkt för kunskapsbyggande.
240613	27th Nordic Congress of Gerontology	Making a debut in Swedish eldercare – what characterizes first-time users 65 years and older? A register study based on SNAC Stockholm eldercare

Datum	Sammanhang	Ämne
240613	27th Nordic Congress of Gerontology	First-time users of Swedish eldercare. A register study based on SNAC Stockholm Eldercare. Poster presentation.
240613	Aging in a transforming world 2024	STEG - Older person's experiences of receiving health- and social care
240614	27th Nordic Congress of Gerontology	Facing an empty stage: insights from our process of co-creating research with care-experienced older people
240614	27th Nordic Congress of Gerontology	Transportation and technology innovations among older people with dementia in urban and rural contexts: a current and future threat?
240614	27th Nordic Congress of Gerontology	SNAC Stockholm Eldercare study - design and methods
240614	27th Nordic Congress of Gerontology	SNAC Stockholm Eldercare study. Poster presentation.
240620	Nätverkskonferens nr 8 med kommuner och stadsdelar i stockholmsregionen	Uppdateringar och erfarenhetsutbyte mellan projektledare inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
240625	Stockholms stad, stadsledningskontoret, presentation PM	Uppföljning av implementeringen av Stockholms stads arbete för att bli en äldrevänlig stad
240830	Äldrecentrums frukostseminarium	Att arbeta med BPSD-registret i hemtjänsten – ett pilotprojekt inom Kungsholmens stadsdelsförvaltning
240905	Länsgemensamt seminarium	Om att publicera FoU-arbete i internationella vetenskapliga tidskrifter
240906	Föreläsning för personal i Vaxholms kommun, c a 60 personer	Livsstil för Hjärnhälsa
240909	Samsas digitala seminarier	Samarbetets möjligheter och utmaningar för att förebygga ohälsa hos äldre sett ur beslutsfattaress, chefers och civilsamhällets perspektiv
240910	Möte med Gröna Seniorer	Stockholm SNAC 2022 - en beskrivning av äldreomsorgen i Stockholms stad 2022
240917	Möte med Vårdföretagarna	SNAC Stockholm Äldreomsorg
240917	SPF seniorers ordförandekonferens	Bra mat över åren
240923	Äldreomsorgsdagarna	På tal om döden – hur kan man prata om att livet kommer ta slut?

Datum	Sammanhang	Ämne
240924	Doctoral student & supervisor days, NVS, Karolinska Institutet	Co-creating and co-researching innovative homecare from debut to end of life – a research program involving all stakeholders
240927	Frukostseminarium, Äldrecentrum	Aktiviteter och träffpunkter för personer 65+ år med funktionsnedsättning, kartläggning inom ramen för äldrevänlig stad
241004	Nätverkskonferens nr 9 med kommuner och stadsdelar i stockholmsregionen	Uppdateringar och erfarenhetsutbyte mellan projektledare inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241004	Utbildning livsstilscoacher i Norra Innerstaden	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241008	Utbildning livsstilscoacher i Sundbyberg	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241009	Offentlig föreläsning i Upplands Väsby	Stress och Hjärnhälsa
241015	Utbildning livsstilscoacher i Sundbyberg	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241016	FoU Valfärdskonferens 2024	Samskapande av en verksamhetslogik till Stockholm stads första kliniska träningscentrum (KTC)
241017	FoU Valfärdskonferens 2024	SNAC Stockholm Äldreomsorg. Registerdata som utgångspunkt för kunskapsbyggande.
241017	FoU Valfärdskonferens 2024	STEG - Ett forsknings- och utvecklingsprojekt i samverkan - stöd till egenvård för äldre personer
241018	FoU Valfärdskonferens 2024	Samskapad kunskaps- och verksamhetsutveckling – från policy till praktik och tillbaka.
241018	Utbildning livsstilscoacher i Norra Innerstaden	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241022	Kungsholmens stdf	Förberedande samtal -en del i ett personcentrerat palliativt förhållningssätt
241025	Utbildning livsstilscoacher i Norra Innerstaden	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241029	Utbildning livsstilscoacher i Sundbyberg	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241031	Utbildning livsstilscoacher i Norra Innerstaden	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241105	Samverkansmöte primärvård och kommun Järva SDF	Presentation av STEG-projektets resultat och pågående arbete

Datum	Sammanhang	Ämne
241105	Järva stadsdelsförvaltning, socialtjänst och primärvård	STEG - Ett forsknings- och utvecklingsprojekt i samverkan - stöd till egenvård för äldre personer
241107	Utbildning livsstilscoacher i Norra Innerstaden	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241112	Utbildning livsstilscoacher i Sundbyberg	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241113	Samsas digitala seminarier	Så kan samverkan kring förebyggande insatser skapas
241115	Utbildning livsstilscoacher i Norra Innerstaden	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241119	Offentlig föreläsning i Sundbyberg	Livsstil för Hjärnhälsa
241122	Nätverkskonferens nr 10 med kommuner och stadsdelar i stockholmsregionen	Uppdateringar och erfarenhetsutbyte mellan projektledare inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241122	Utbildning livsstilscoacher i Vaxholm	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241125	PRO Stockholm	IHoP
241125	Föreläsning för deltagare i Livsstil och Hjärnhälsa i Spånga	Kommunikationsstilar och sociala relationer
241127	Konferens med Äldreförvaltningen i Örebro	Livsstil och Hjärnhälsa samt övrig verksamhet vid Äldrecentrum
241128	Samverkansmöte primärvård och kommun Södermalm SDF	Presentation av STEG-projektets resultat och pågående arbete
241128	Offentlig föreläsning Upplands Väsby	Resultat och försättning av projektet Hjärnvägen
241128	Södermalms stadsdelsförvaltning, socialtjänst och primärvård	STEG - Ett forsknings- och utvecklingsprojekt i samverkan - stöd till egenvård för äldre personer
241129	Frukostseminarium, Äldrecentrum	Forskningsprogrammet IHoP
241203	Samsas digitala seminarier	Vad hände sen - Aktörer berättar
241203	Utbildning livsstilscoacher i Vaxholm	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa (Ett 50-tal kommunanställda deltog dag 1-3)
241205	Föreläsning för Äldreförvaltningen i Bromma	Livsstil för Hjärnhälsa

Datum	Sammanhang	Ämne
241209	Avdelningsmöte på Äldreförvaltningen med Äldreomsorgschefer Stockholm stad	Stockholm SNAC 2022 - en beskrivning av äldreomsorgen i Stockholms stad 2022
241210	Utbildning livsstilscoacher i Vaxholm	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa (Ett 50-tal kommunanställda deltog dag 1-3)
241210	Utbildning livsstilscoacher i Hägersten	Inom projektet Livsstil för Hjärnhälsa
241212	Offentlig föreläsning i Norra Innerstaden på Vasaträffen	Livsstil för Hjärnhälsa

Publikationer

Äldrecentrumrapporter 2024

von Berens Å, Wallcook S, Meinow B	SNAC Stockholm 2022. En beskrivning av äldreomsorgstjänsterna och omsorgens omfattning i Stockholms stad 2022
Goliath I, Strehlenert H & von Berens Å	Delaktighet inom hemtjänst
von Berens Å, Strehlenert H & Wallcook, S	Uppföljning av Kliniskt Träningscenter Stockholms stad
Goliath I & Wik A	Dokumentärfilm som verktyg för upplevelsebaserat lärande om samtal om livets sista tid i äldreomsorg
Ryd C & Goliath I	Att arbeta med BPSD-registret i hemtjänsten – ett pilotprojekt inom Kungsholmens stadsdelsförvaltning
Strehlenert H, Meinow B, Jakobsson E	Uppföljning av implementeringen av Stockholms stads arbete för att bli en äldrevänlig stad. PM till Stadsledningskontoret
Meinow B, Jakobsson E	Aktiviteter och träffpunkter för personer 65 år och äldre med funktionsnedsättning i Stockholms stad

Vetenskapliga artiklar 2024

- Dohrn, I-M., von Berens, Å., Olsson, BC., Rydwick, E., Jakobsson E & Palmlöf L** (2024): Between principles and pragmatism – primary healthcare and social services professionals' experiences and perceptions of self-care for older adults with home care: a qualitative study, *Scandinavian Journal of Primary Health Care*, DOI: 10.1080/02813432.2024.2389116
- Karamacoska, D., Heins, P., Branco, R. M., Wallcook, S., Truong, A., Leung, I., ... & Bartels, S. L.** (2024). How are early-career dementia researchers considered and supported on a national level by dementia plans and organizations? An overview of global policy approaches. *Alzheimer's & Dementia*. 20(7):4727-4736.
- Kirvalidze M, Boström A-M, Liljas A, Doheny M, Hendry A, McCormack B, ... Hedberg Rundgren Å, ... et al.** Effectiveness of integrated person-centered interventions for older people's care: Review of Swedish experiences and experts' perspective. *J Intern Med*. 2024;1–21.
- Strehlenert, H., Hedberg Rundgren, E., Sjunnestrand, M. & Hasson, H.** (2024). Fidelity to and Adaptation of Evidence-based Interventions in the Social Work Literature: A Scoping Review
- Thunborg, C., Wang, R., Rosenberg, A., Sindi, S., Andersen, P., Andrieu, S., Broersen, L. M., Coley, N., Couderc, C., Duval, C. Z., Faxen-Irving, G., Hagman, G., Hallikainen, M., Håkansson, K., Kekkonen, E., Lehtisalo, J., Levak, N., Mangialasche, F., Pantel, J., ... Kivipelto, M.** (2024). Integrating a multimodal lifestyle intervention with medical food in prodromal Alzheimer's disease: the MIND-ADmini randomized controlled trial. *Alzheimer's Research & Therapy*, 16(1), 118.
- von Thiele Schwarz, U., Hedberg Rundgren, E., Uvhagen, H., & Hedberg Rundgren, Å.** (2024). When academic impact is not enough: a concept mapping study characterising excellence in practice-based research. *Evidence & Policy*, 1–20. <https://doi.org/10.1332/17442648y2024d000000039>
- Wallcook, S., Dohrn, M., Dahlkvist, U., Domeij, Y., Green, K., Isaksson, G., & Goliath, I.** (2024). Outputs from a model of co-research with older care-experienced people in Sweden to advance eldercare services. *Res Involv Engagem* 10, 121 (2024). <https://doi.org/10.1186/s40900-024-00650-7>
- Wallcook, S., Malinowsky, C., Charlesworth, G., Ryd, C., & Nygård, L.** (2024). Everyday technology's interplay in the lives of people with dementia: A multiple case study in the rural North of England. *Journal of Rural Studies*, 106, 103203.

Publikationer som bygger på data från SNAC-K 2024

Originalartiklar (till och med november 2024)

Abbadi, A., Gentili, S., Tsoumani, E., Brandtmüller, A., Hendel, M. K., Salomons-son, S., Calderón-Larrañaga, A., & Vetrano, D. L. (2024). Impact of lower-respiratory tract infections on healthcare utilization and mortality in older adults: a Swedish population-based cohort study. *Aging clinical and experimental research*, 36(1), 146. <https://doi.org/10.1007/s40520-024-02808-5>

Abbadi, A., Beridze, G., Tsoumani, E., Brandtmüller, A., Hendel, M. K., Salomons-son, S., Calderón-Larrañaga, A., & Vetrano, D. L. (2024). Sex differences in the impact of lower respiratory tract infections on older adults' health trajectories: a population-based cohort study. *BMC infectious diseases*, 24(1), 1227. <https://doi.org/10.1186/s12879-024-10131-7>

Abbadi, A., Kokoroskos, E., Stamets, M., Vetrano, D. L., Orsini, N., Elmståhl, S., Fagerström, C., Wimo, A., Sköldunger, A., Berglund, J. S., Olsson, C. B., Wachtler, C., Fratiglioni, L., & Calderón-Larrañaga, A. (2024). Validation of the Health Assessment Tool (HAT) based on four aging cohorts from the Swedish National study on Aging and Care. *BMC medicine*, 22(1), 236. <https://doi.org/10.1186/s12916-024-03454-4>

Amrouch, C., Amrouch, S., Dai, L., Calderón-Larrañaga, A., Wastesson, J. W., Johnell, K., Vetrano, D. L., De Smedt, D., & Petrovic, M. (2024). Applicability of STOPP/START prescribing criteria in integrated Swedish administrative health registries and a Swedish population-based cohort. *European geriatric medicine*, 15(4), 1149–1158. <https://doi.org/10.1007/s41999-024-00990-3>

Ars, J., Calderón-Larrañaga, A., Beridze, G., Laukka, E. J., Farrés-Godayol, P., Pérez, L. M., Inzitari, M., & Welmer, A. K. (2024). Association Between Accelerometer-Assessed Physical Activity and Cognitive Function in Older Adults: A Cross-Sectional Study. *The American journal of geriatric psychiatry: official journal of the American Association for Geriatric Psychiatry*, S1064-7481(24)00481-0. Advance online publication. <https://doi.org/10.1016/j.jagp.2024.09.017>

Calvey, B., McHugh Power, J., Maguire, R., Welmer, A. K., & Calderón-Larrañaga, A. (2024). How Do Discrepancies between Subjective and Objective Health Predict the Risk of Injurious Falls? A Study of Community-Dwelling Swedish Older Adults. *Journal of the American Medical Directors Association*, 25(8), 105072. <https://doi.org/10.1016/j.jamda.2024.105072>

Carballo-Casla, A., Avesani, C. M., Beridze, G., Ortolá, R., García-Esquinas, E., Lopez-Garcia, E., Dai, L., Dunk, M. M., Stenvinkel, P., Lindholm, B., Carrero, J. J., Rodríguez-Artalejo, F., Vetrano, D. L., & Calderón-Larrañaga, A. (2024). Protein Intake and Mortality in Older Adults With Chronic Kidney Disease. *JAMA network open*, 7(8), e2426577. <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2024.26577>

Chereches, F. S., Ballhausen, N., Olaru, G., Laukka, E. J., & Brehmer, Y. (2024). Is There a Link Between Older Adults' Frequency of (Face-to-Face and Remote) Contact with Grandchildren and Cognitive Functioning over 12 Years? *The journals of*

gerontology. Series B, Psychological sciences and social sciences, gbae175. Advance online publication. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbae175>

Dove, A., Dunk, M. M., Wang, J., Guo, J., Whitmer, R. A., & Xu, W. (2024). Anti-Inflammatory Diet and Dementia in Older Adults With Cardiometabolic Diseases. *JAMA network open*, 7(8), e2427125. <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2024.27125>

Dove, A., Guo, J., Wang, J., Vetrano, D. L., Sakakibara, S., Laukka, E. J., Bennett, D. A., & Xu, W. (2024). Cardiometabolic disease, cognitive decline, and brain structure in middle and older age. *Alzheimer's & dementia (Amsterdam, Netherlands)*, 16(2), e12566. <https://doi.org/10.1002/dad2.12566>

Dove, A., Wang, J., Huang, H., Dunk, M. M., Sakakibara, S., Guitart-Masip, M., Papenberg, G., & Xu, W. (2024). Diabetes, Prediabetes, and Brain Aging: The Role of Healthy Lifestyle. *Diabetes care*, 47(10), 1794–1802. <https://doi.org/10.2337/dc24-0860>

Dove, A., Yang, W., Dekhtyar, S., Guo, J., Wang, J., Marseglia, A., Vetrano, D. L., Whitmer, R. A., & Xu, W. (2024). High cognitive reserve attenuates the risk of dementia associated with cardiometabolic diseases. *Alzheimer's research & therapy*, 16(1), 161. <https://doi.org/10.1186/s13195-024-01528-2>

Ekström, I., Josefsson, M., Bäckman, L., & Laukka, E. J. (2024). Predictors of cognitive aging profiles over 15 years: A longitudinal population-based study. *Psychology and aging*, 39(5), 467–483. <https://doi.org/10.1037/pag0000807>

Grande, G., Li, Y., Trevisan, C., Rizzuto, D., Kalpouzos, G., Ding, M., Laukka, E. J., Bellander, T., Fratiglioni, L., & Qiu, C. (2024). Lung function in relation to brain aging and cognitive transitions in older adults: A population-based cohort study. *Alzheimer's & dementia : the journal of the Alzheimer's Association*, 20(8), 5662–5673. <https://doi.org/10.1002/alz.14079>

Heikkilä, K., Pentti, J., Dekhtyar, S., Ervasti, J., Fratiglioni, L., Härkänen, T., Kivimäki, M., Koskinen, S., Ngandu, T., Stenlund, S., Suominen, S., Vahtera, J., Rovio, S., & Stenholm, S. (2024). Stimulating leisure-time activities and the risk of dementia: a multi-cohort study. *Age and ageing*, 53(7), afae141. <https://doi.org/10.1093/ageing/afae141>

Li, Y., Dekhtyar, S., Grande, G., Kalpouzos, G., Gregorio, C., Laukka, E. J., & Qiu, C. (2024). Association of cognitive reserve with transitions across cognitive states and death in older adults: A 15-year follow-up study. *Alzheimer's & dementia : the journal of the Alzheimer's Association*, 20(7), 4737–4746. <https://doi.org/10.1002/alz.13910>

Nagel, G., Chen, J., Jaensch, A., Skodda, L., Rodopoulou, S., Strak, M., de Hoogh, K., Andersen, Z. J., Bellander, T., Brandt, J., Fecht, D., Forastiere, F., Gulliver, J., Hertel, O., Hoffmann, B., Hvidtfeldt, U. A., Katsouyanni, K., Ketznel, M., Leander, K., Magnusson, P. K. E., ... Weinmayr, G. (2024). Long-term exposure to air pollution and incidence of gastric and the upper aerodigestive tract cancers in a pooled European cohort: The ELAPSE project. *International journal of cancer*, 154(11), 1900–1910. <https://doi.org/10.1002/ijc.34864>

Okoye, C., Qiu, C., Xia, X., Lip, G. Y. H., Bellelli, G., Welmer, A. K., Calderón-Larrañaga, A., & Vetrano, D. L. (2024). Atrial fibrillation accelerates functional decline in older adults: a 15-year follow-up population-based study. *Europace : European pacing, arrhythmias, and cardiac electrophysiology : journal of the working groups on cardiac pacing, arrhythmias, and cardiac cellular electrophysiology of the European Society of Cardiology*, 26(7), euae173. <https://doi.org/10.1093/europace/euae173>

Overton, M., Skoog, J., Laukka, E. J., Bodin, T. H., Mattsson, A. D., Sjöberg, L., Hofer, S. M., Johansson, L., Kulmala, J., Kivipelto, M., Solomon, A., Skoog, I., Kåreholt, I., & Sindi, S. (2024). Sleep disturbances and change in multiple cognitive domains among older adults: a multicenter study of five Nordic cohorts. *Sleep*, 47(3), zsad244. <https://doi.org/10.1093/sleep/zsad244>

Speh, A., Kramberger, M. G., Winblad, B., Bäckman, L., Qiu, C., & Laukka, E. J. (2024). Change in cardiovascular health and rate of cognitive decline in older adults: a 15-year population-based study. *BMC geriatrics*, 24(1), 263. <https://doi.org/10.1186/s12877-024-04856-y>

Speh, A., Payton, N. M., Kramberger, M. G., Grande, G., Qiu, C., Winblad, B., Fratiglioni, L., Bäckman, L., & Laukka, E. J. (2024). Cardiovascular health and rate of cognitive decline in preclinical dementia: A 12-year population-based study. *Neuropsychology*, 38(3), 211–222. <https://doi.org/10.1037/neu0000925>

Taj, T., Chen, J., Rodopoulou, S., Strak, M., de Hoogh, K., Poulsen, A. H., Andersen, Z. J., Bellander, T., Brandt, J., Zitt, E., Fecht, D., Forastiere, F., Gulliver, J., Hertel, O., Hoffmann, B., Hvidtfeldt, U. A., Jørgensen, J. T., Katsouyanni, K., Ketzel, M., Lager, A., ... Raaschou-Nielsen, O. (2024). Long-term exposure to ambient air pollution and risk of leukemia and lymphoma in a pooled European cohort. *Environmental pollution (Barking, Essex : 1987)*, 343, 123097. <https://doi.org/10.1016/j.envpol.2023.123097>

Tazzeo, C., Rizzuto, D., Calderón-Larrañaga, A., Dekhtyar, S., Zucchelli, A., Xia, X., Fratiglioni, L., & Vetrano, D. L. (2024). Living Longer But Frailer? Temporal Trends in Life Expectancy and Frailty in Older Swedish Adults. *The journals of gerontology. Series A, Biological sciences and medical sciences*, 79(1), glad212. <https://doi.org/10.1093/gerona/glad212>

Tazzeo, C., Rizzuto, D., Calderón-Larrañaga, A., Gentili, S., Lennartsson, C., Xia, X., Fratiglioni, L., & Vetrano, D. L. (2024). Avoidable Hospitalizations in Frail Older Adults: The Role of Sociodemographic, Clinical, and Care-Related Factors. *Journal of the American Medical Directors Association*, 25(11), 105225. Advance online publication. <https://doi.org/10.1016/j.jamda.2024.105225>

Thacher, J. D., Roswall, N., Ögren, M., Pyko, A., Åkesson, A., Oudin, A., Rosengren, A., Poulsen, A. H., Eriksson, C., Segersson, D., Rizzuto, D., Helte, E., Andersson, E. M., Aasvang, G. M., Engström, G., Gudjonsdottir, H., Selander, J., Christensen, J. H., Brandt, J., Leander, K., ... Sørensen, M. (2024). Residential exposure to transportation noise and risk of incident atrial fibrillation: a pooled study of 11 prospective Nordic cohorts. *The Lancet regional health. Europe*, 46, 101091. <https://doi.org/10.1016/j.lanepe.2024.101091>

Thiesmeier, R., Abbadi, A., Rizzuto, D., Calderón-Larrañaga, A., Hofer, S. M., & Orsini, N. (2024). Multiple imputation of systematically missing data on gait speed

in the Swedish National Study on Aging and Care. *Aging*, 16(4), 3056–3067.
<https://doi.org/10.18632/aging.205552>

Triolo, F., Vetrano, D. L., Sjöberg, L., Calderón-Larrañaga, A., Belvederi Murri, M., Fratiglioni, L., & Dekhtyar, S. (2024). Somatic disease burden and depression risk in late life: a community-based study. *Epidemiology and psychiatric sciences*, 33, e6. <https://doi.org/10.1017/S2045796024000064>

Triolo, F., Vetrano, D. L., Trevisan, C., Sjöberg, L., Calderón-Larrañaga, A., Belvederi Murri, M., Fratiglioni, L., & Dekhtyar, S. (2024). Mapping 15-year depressive symptom transitions in late life: population-based cohort study. *The British journal of psychiatry : the journal of mental science*, 1–7. Advance online publication. <https://doi.org/10.1192/bjp.2024.84>

Valletta, M., Vetrano, D. L., Calderón-Larrañaga, A., Kalpouzos, G., Canevelli, M., Marengoni, A., Laukka, E. J., & Grande, G. (2024). Association of mild and complex multimorbidity with structural brain changes in older adults: A population-based study. *Alzheimer's & dementia : the journal of the Alzheimer's Association*, 20(3), 1958–1965. <https://doi.org/10.1002/alz.13614>

Valletta, M., Vetrano, D. L., Rizzuto, D., Winblad, B., Canevelli, M., Andersson, S., Dale, M., Fredolini, C., Fratiglioni, L., & Grande, G. (2024). Blood biomarkers of Alzheimer's disease in the community: Variation by chronic diseases and inflammatory status. *Alzheimer's & dementia : the journal of the Alzheimer's Association*, 20(6), 4115–4125. <https://doi.org/10.1002/alz.13860>

Weinmayr, G., Chen, J., Jaensch, A., Skodda, L., Rodopoulou, S., Strak, M., de Hoogh, K., Andersen, Z. J., Bellander, T., Brandt, J., Fecht, D., Forastiere, F., Gulliver, J., Hertel, O., Hoffmann, B., Hvidtfeldt, U. A., Katsouyanni, K., Ketzel, M., Leander, K., Magnusson, P. K. E., ... Nagel, G. (2024). Long-term exposure to several constituents and sources of PM_{2.5} is associated with incidence of upper aerodigestive tract cancers but not gastric cancer: Results from the large pooled European cohort of the ELAPSE project. *The Science of the total environment*, 912, 168789. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2023.168789>

Wu, J., Grande, G., Pyko, A., Laukka, E. J., Pershagen, G., Ögren, M., Bellander, T., & Rizzuto, D. (2024). Long-term exposure to transportation noise in relation to global cognitive decline and cognitive impairment: Results from a Swedish longitudinal cohort. *Environment international*, 185, 108572. <https://doi.org/10.1016/j.envint.2024.108572>

Wu, W., Guo, J., Dove, A., Dunk, M. M., & Xu, W. (2024). A nomogram for predicting disability-free survival in older adults over 15 years: A population-based cohort study. *Archives of gerontology and geriatrics*, 126, 105527. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2024.105527>

Xia, X., Jönsson, L., Tazzeo, C., Qiu, C., Rizzuto, D., Laukka, E. J., Grande, G., Fratiglioni, L., & Vetrano, D. L. (2024). Associations of Orthostatic Hypotension and Frailty With Dementia and Mortality in Older Adults: A Population-Based Cohort Study. *The journals of gerontology. Series A, Biological sciences and medical sciences*, 79(4), glae010. <https://doi.org/10.1093/gerona/glae010>

Doktorsavhandlingar

Dove, A. (2024). Cardiometabolic disease and dementia risk: identifying compensatory factors. Karolinska Institutet.

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum, org.nr 802012-0948

Rapport om årsredovisningen

Uttalande

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum för år 2024.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2024 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalande.

Styrelsens ansvar och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsens och verkställande direktörens som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktörens använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen och verkställande direktören om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum för år 2024.

Enligt vår uppfattning har styrelseledamöterna och verkställande direktören inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförförordnandet eller årsredovisningslagen.

Vi tillstyrker ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter och verkställande direktören för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande, eller
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande.

Stockholm den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Richard Moëll Vahul
Auktoriserad revisor

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2025-03-14 12:55:55 UTC

Undertecknare

Datum

Namn returnerat från Svenskt BankID: Richard Sebastian Moëll Vahul

Richard Moëll Vahul

Auktoriserad revisor

Leveranskanal: E-post

Till styrelsen i Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum
Organisationsnummer 802012-0948

Till fullmäktige i Stockholms stad för kännedom
Till fullmäktige i Region Stockholm för kännedom

Revisionsberättelse för Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum år 2024

Jag, av fullmäktige i Stockholms stad utsedd kommunal revisor har, utifrån den auktoriserade revisorns granskning, bedömt stiftelsens räkenskaper, årsredovisning och styrelsens förvaltning för år 2024.

Jag har granskat hur verksamheten förhåller sig till lag och stadgar, om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet, med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

I granskningen av stiftelsens räkenskaper och årsredovisning har jag förlitat mig på den auktoriserade revisorns granskning och bedömning.

Jag bedömer sammantaget att styrelsen har utfört sitt uppdrag enligt Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrums stadgar, att verksamheten har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Årets granskning har visat att det kvarstår utvecklingsområden gällande inköp. Jag bedömer dock att den interna kontrollen sammantaget har varit tillräcklig.

Jag bedömer att årsredovisningen är upprättad enligt årsredovisningslagen.

Utifrån min granskning tillstyrker jag att styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Stockholm

14/3-25

Lola Bodin

Till revisionsberättelsen hör bilagan:
Uppföljande granskning 2024 av stiftelsens inköp av tjänster

Stockholms
stad

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum

Uppföljande granskning 2024 av
stiftelsens inköp av tjänster

PM från
stadsrevisionen

Dnr: RVK 2025/61

1. Inledning

I stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrums stadgar framgår att stiftelsen har till ändamål att förbättra de äldres levnadsbetingelser genom att tillvarata och praktiskt omsätta erfarenheter och forskningsresultat inom områden av särskild betydelse för de äldres situation i samhället. Stiftelsen har även till ändamål att själv initiera och genomföra forskning och utveckling avseende de äldres förhållanden i egen verksamhet eller i samarbete med, eller på uppdrag av, kommuner eller andra organisationer.

Revisionskontoret genomförde under 2023 en fördjupad granskning avseende stiftelsens inköp av tjänster. Syftet med granskningen var att bedöma om stiftelsen har rutiner och arbetssätt för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll gällande inköp av tjänster.

Revisionskontorets samlade bedömning var att stiftelsen behövde stärka sina rutiner och arbetssätt för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll gällande inköp av tjänster. Utifrån granskningen lämnade revisionskontoret fem rekommendationer.

Rekommendationerna redovisas i avsnitt 2 samt i Bilaga 1.

1.1 Syfte

Syftet med granskningen är att följa upp rekommendationerna som revisionskontoret lämnade beträffande stiftelsens inköp av tjänster och bedöma om rekommendationerna har åtgärdats av stiftelsen.

1.2 Revisionskriterier

Revisionskriterier är de bedömningsgrunder som revisionen utgår ifrån vid analys och bedömning. Nedanstående revisionskriterium har tillämpats i granskningen.

Stiftelsens stadgar och stiftelselag (1994:1220) är styrande för revisionen. Stadgarna för stiftelsen anger att styrelsens och verkställande tjänstemannens förvaltning årligen ska granskas av revisorerna. Ur stiftelselagen framgår att revisorerna, i den omfattning som följer av god revisionssed, ska granska styrelsens eller förvaltarens förvaltning i stiftelsen.

Arbetsgivar- och intresseorganisationen Sveriges kommuner och regioner (SKR) har tolkat begreppet förvaltning. Enligt SKR innebär det att lekmannarevisorn ska granska ”hur verksamheten förhåller sig till lag och stadgar, om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig.”

2. Granskningens resultat

2.1 Styrelsebeslut

Stiftelsen rekommenderades att säkerställa att dokumenterade inköpsrutiner följs, exempelvis att inköp som överstiger 100 tkr beslutas av styrelsen.

2.1.1 Resultat och bedömning

Styrelsen har i april 2024 beslutat om en uppdaterad riktlinje för direktupphandlingar. Bland annat framgår att inköp som överstiger 250 tkr ska beslutas av styrelsen. Uppdaterade ekonomirutiner för stiftelsen, som bl.a. innehåller information om att inköp som överstiger 250 tkr och som ska beslutas av styrelsen, finns tillgänglig för all personal på stiftelsens intranät.

Stiftelsen har inte gjort några inköp som överstiger 250 tkr under 2024, vilket medför att det inte är möjligt att verifiera om inköp som överstiger 250 tkr har beslutats av styrelsen. Revisionskontoret bedömer därför att stiftelsen delvis har åtgärdat rekommendationen även om stiftelsen har uppdaterat riktlinjer och rutiner.

2.2 Avtalsförteckning

Stiftelsen rekommenderades att upprätta en dokumenterad och aktuell avtalsförteckning.

2.2.1 Resultat och bedömning

Stiftelsen har upprättat en dokumenterad och aktuell avtalsförteckning. Revisionskontoret bedömer att stiftelsen har åtgärdat rekommendationen.

2.3 Seriositetskontroller

Stiftelsen rekommenderades att genomföra seriositetskontroller innan inköp. Syftet med att genomföra seriositetskontroller är att undvika att avtal tecknas med oseriösa företag och att identifiera eventuella brister hos leverantörer under pågående avtalstid.

2.3.1 Resultat och bedömning

Stiftelsen har inte genomfört några seriositetskontroller innan inköp under 2024. Styrelsen har dock i december 2024 beslutat om en uppdatering av stiftelsens ekonomirutiner. I dessa rutiner framkommer bl.a. att seriositetskontroller ska ske innan inköp för belopp som överstiger 100 tkr. Revisionskontoret bedömer därför att stiftelsen delvis har åtgärdat rekommendationen.

2.4 Egenkontroller

Stiftelsen rekommenderades att införa egenkontroller för att säkerställa att stiftelsen vid direktupphandlingar vänder sig till minst tre leverantörer innan inköp.

2.4.1 Resultat och bedömning

Stiftelsen har uppdaterat dokumenterad rutin för direktupphandlingar. I rutinen framgår bl.a. att all upphandling ska ske i samråd med direktören som ska kontrollera att stiftelsen vänder sig till minst tre leverantörer innan inköp som överstiger 100 tkr vid direktupphandlingar. Några egenkontroller för att säkerställa att stiftelsen vänder sig till minst tre leverantörer innan inköp vid direktupphandlingar, har dock inte genomförts under 2024. Stiftelsen har under 2024 gjort ett inköp som överstiger 100 tkr från en leverantör. Dock finns varken offert eller avtal. Stiftelsen har därmed inte vänt sig till minst tre leverantörer för att nyttja konkurrensen. Revisionskontoret bedömer att stiftelsen inte har åtgärdat rekommendationen.

2.5 Uppföljning och utvärdering

Stiftelsen rekommenderades att genomföra uppföljning och utvärdering av inköp.

2.5.1 Resultat och bedömning

Stiftelsen har upprättat en plan för uppföljning och utvärdering av inköp. I planen framgår när inköpen ska följas upp och utvärderas. Planen uppdateras årligen. Revisionskontoret bedömer att stiftelsen har åtgärdat rekommendationen.

3. Samlad bedömning

Den uppföljande granskningen visar att stiftelsen delvis har vidtagit åtgärder för att uppfylla de rekommendationer som revisionskontoret lämnade i granskningen av inköp.

Av de rekommendationerna som återstår att åtgärda är bl.a. att genomföra egenkontroller för att säkerställa att stiftelsen vänder sig till minst tre leverantörer innan inköp vid direktupphandlingar.

Bilaga 1 Uppföljning av lämnade rekommendationer

Grundläggande och fördjupad granskning

Års-rapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/Delvis/Nej)	Kommentar
År 2023	Inköp Stiftelsen rekommenderas att: Säkerställa att dokumenterade inköpsrutiner följs, exempelvis att inköp som överstiger 100 tkr beslutas av styrelsen.	Delvis	Styrelsen har i april 2024 beslutat om en uppdaterad riktlinje för direktupphandlingar. Bland annat framgår att inköp som överstiger 250 tkr ska beslutas av styrelsen. Uppdaterade ekonomirutiner för stiftelsen, som bl.a. innehåller information om att inköp som överstiger 250 tkr och som ska beslutas av styrelsen, finns tillgänglig för all personal på stiftelsens intranät. Stiftelsen har inte gjort några inköp som överstiger 250 tkr under 2024, vilket medför att det inte är möjligt att verifiera om inköp som överstiger 250 tkr har beslutats av styrelsen. Revisionskontoret bedömer därför att stiftelsen delvis har åtgärdat rekommendationen även om stiftelsen har uppdaterat riktlinjer och rutiner.
År 2023	Inköp Stiftelsen rekommenderas att: Upprätta en dokumenterad och aktuell avtalsförteckning.	Ja	Stiftelsen har upprättat en dokumenterad och aktuell avtalsförteckning.
År 2023	Inköp Stiftelsen rekommenderas att: Genomföra seriositetskontroller innan inköp.	Delvis	Stiftelsen har inte genomfört några seriositetskontroller innan inköp under 2024. Styrelsen har dock i december 2024 beslutat om en uppdatering av stiftelsens ekonomirutiner. I dessa rutiner framkommer bl.a. att seriositetskontroller ska ske innan inköp för belopp som överstiger 100 tkr.
År 2023	Inköp Stiftelsen rekommenderas att: Införa egenkontroller för att säkerställa att stiftelsen vid direktupphandlingar vänder sig till minst tre leverantörer innan inköp.	Nej	Stiftelsen har uppdaterat dokumenterad rutin för direktupphandlingar. I rutinen framgår bl.a. att all upphandling ska ske i samråd med direktören som ska kontrollera att stiftelsen vänder sig till minst tre leverantörer innan inköp som överstiger 100 tkr vid direktupphandlingar. Några egenkontroller för att säkerställa att stiftelsen vänder sig till minst tre leverantörer innan inköp vid direktupphandlingar, har dock inte genomförts under 2024. Stiftelsen har under 2024 gjort ett inköp som överstiger 100 tkr från en leverantör. Dock finns varken offert eller avtal. Stiftelsen har därmed inte vänt sig till minst tre leverantörer för att nyttja konkurrensen.
År 2023	Inköp Stiftelsen rekommenderas att: Genomföra uppföljning och utvärdering av inköp.	Ja	Stiftelsen har upprättat en plan för uppföljning och utvärdering av inköp. I planen framgår när inköpen ska följas upp och utvärderas. Planen uppdateras årligen.